

Naročnina Ljudskega tednika se plačuje:
za STO in Italijo pri upravi
v Trstu ul. S. Frančiška 20
za cono B pri Centru tiska
v Kopru,
za Jugoslavijo pri ADIT-u v
Ljubljani, Tyrševa 34 ali na
čekovni račun pri Komunalni
banki, N. 6 - 1 - 90603 - 7
Cena listu: lir 20. — din 15.
— v Jugoslaviji in din 8 v
con B.

LJUDSKI TEDNIK

CENA 20 lir.

TRST 16. junija 1950

LETO PETO številka 218

Poština plačana v gotovini.

Spedizione in abb. post. II. gruppo

Uredništvo Ljudskega tednika:

Trst, ul. Montecchi 6-II. Rokopise pošiljati na naslov uredništva. Po uporabi se rokopisi, razen na izrecno željo, ne vračajo. Vse ostale dopise administrativnega značaja je treba pošiljati na Upravo listov Založništva tržaškega tiska v Trstu, ul. S. Frančiška 20.

LJUDSKI
TEDNIK

(Foto Magajna)

“POTRKAN PLES,”

(Izvajajo člani folklornega društva “Tone Tomšič,” iz Ljubljane na stadionu “1. maj,” ob Dnevu slovenske kulture)

Kronika

Belgijski kralj je obiskal papeža. Zanimivo je, da je belgijska vlada ob tej priliki odpoklicala svojega poslanika v Rimu, ki je znan anti-lepoidist.

Skrbniški svet je predal vprašanje Jeruzalema glavni skupščini OZN, ker sta se Izrael in Jordanija upirala izvedbi internacionalizacije.

Kekkonen, finski ministrski predsednik je v petek odpotoval v Moskvo. Tam so ga proti pričakovanju zelo prijazno sprejeli. Bil je tudi pri Stalinu. Kljub temu, da je Kekkonen obolel za influenco, so se pogajanja hitro končala. Sklenjena je bila pogodba za trgovsko izmenjavo za dobo 5 let. V prvem letu bo znašala izmenjava 60 milijonov dolarjev in bo v zadnjem letu narasla na 80 milijonov.

Jugoslovansko zunanje ministrstvo je poslalo novo protestno noto Sovjetski zvezi zaradi oviranja plovbe na Donavi.

Na Cipru so odpušili nekatere grške učitelje, ker so poslali grškemu prosvetnemu ministru spomenico, v kateri so zahtevali priključitev Cipra k Grčiji.

Kralj Faruk je naročil svojim ministrom, naj ustvarijo zaloge surovin, strojev, živil. Mednarodni položaj zahteva te previdnostne ukrepe.

Nehru je obiskal Indonezijo. Obrambni minister ZDA Louis Johnson in Omar Bradley sta odpotovala na Japonsko, kjer naj bi po uradnih vesteh govorila z Mac Arthurjem glede sklenitve miru z Japonsko.

Preiskovalni organi so v New Yorku predali sodišču Harry Golda in še dve osebi, z obtožbo, da so dajali leta 1945 ZSSR atomska poročila.

Japonska policija je napravila okrog 30 preiskav na sindikalnih sedežih. Med drugimi je aretirala tudi tri komunistične funkcionarje in med njimi Aysama Sato, predsednika deželne zveze uradnikov in državnih delavcev.

Egiptovski tisk javlja, da so bili razgovori med feldmaršalom Sliomom, šefom angleškega generalnega štaba, in egiptovskimi vojaškimi in političnimi krogi neuspešni. Glasilo varžističnega gibanja piše, da je Nahas paša odklonil britanske načrte za odpravo britansko-angleških nasprotij.

Pravijo, da je šef italijanske misije ECA Zelterbach odstopil. Njegov namestnik naj bi bil J. Dayton.

Svedska in Danska sta zaprosili ZSSR za natančno določitev meja ruskih teritorialnih voda v Baltičnem morju. Kot je znano, je poslala ZSSR Svedski noto, v kateri je izjavila, da je prepovedana plovba brez posebnega dovoljenja preko 12 milj široke cone pred sovjetsko ali po sovjetskih četah zasedeno obalo.

Indonezija se je odločila, da zaenkrat še ne bo prosila za sprejem v OZN.

Kakor poročajo iz Albanije, so od tam odšli domov nemški in avstrijski vojni ujetniki. Ujetnike je prepeljala ladja «Plehanov». Natančno število ni znano.

Turška vlada je imenovala novo vodstvo v svoji vojski, mornarici in letalstvu. Za vrhovnega poveljnika vojske je bil imenovan general Kurtcebe. Javljajo, da se ta reforma ne bo ustavila samo pri vrhovih.

Cene na debelo naraščajo v Angliji.

Zapadni poveljniki so odklonili sovjetske pogoje za razpis volitev po vsem Berlinu. Odklonili so, da bi se umaknile iz Berlina čete, da bi imelo sovjetsko področje enako število predstavnikov, kot zapadna področja, ki so večja, da bi se ukinile posebne pravice nemške uprave itd.

Jaime Torres Bodet, glavni ravnatelj UNESCO je poslal predsedstvu pete konference pismo, v katerem je sporočil svojo ostavko ter potrdil ustaljeno, ki ga je zavzel pred komisijo za načrt in o debati v zvezi z dejavnostjo te organizacije o vprašanju miru. Zaradi ostavke Torresa Bodeta so nekatere komisije glavne konference prekinile delo. Zato je zaenkrat prevzel mesto glavnega ravnatelja te organizacije Laves, delegat ZDA.

Torres je bil glavni ravnatelj UNESCO od leta 1949. Rojen je bil leta 1902 v Meksiku. Odklonil se je kot pisatelj, vzgojitelj, diplomat in državnik.

RAPALSKA TARTIKA ITALIJE
v zvezi s Tržaškim ozemljem obsojena na neuspeh

Povojna Italija je s svojo bedo delavskega razreda in obupnim položajem kmetov, s propadanjem sicer visoko razvite nacionalne industrije pod vplivom vedno večje infiltracije ameriškega finančnega kapitala ter končno z rastočim obnavljanjem fašistične miselnosti tipični primer dežele, v kateri vlada reakcija v senci in po direktivah ameriškega imperializma. Vendar ni tak notranji položaj Italije njena edina značilnost. Kot privesek in eden izmed organov ameriškega imperializma ima Italija, oz. njena vladajoča buržoazija, tudi svoje imperialistične težnje, ki jim je dal Lenin najprimernejšo oznako z nazivom «unjasti imperializem». Zločinska, oportunistična in izdajalska politika Kominforma pa ima v primeru Italije še posebno to «zaslug», da je podpornik italijanskega cunjastega imperializma postalo tudi kominformistično vodstvo italijanske komunistične partije. Vse to je že znano, saj je že vsa povojna leta, posebno pa zadnji dve, vsa italijanska diplomacija, buržoazna in kominformistična, vprežena v imperialistično gonjo za Tržaško ozemlje, celo za Istro in Dalmacijo.

Po trdih preizkušnjah, ki jih je italijanski imperializem doživel v zadnji svetovni vojni bi bilo pričakovati, da se bo ta imperializem unesel in dal mesta treznejši in stvarnejši politiki. Toda s starimi ljudmi tipa Sforza se je vrnila stara politika s starimi cilji in starimi metodami, kar vse kaže na velike naloge, ki jih ima pred seboj italijansko napredno ljudstvo, da počisti doma v doglednem času, dokler ne bo prepozno, z imperialistično buržoazno navliako in lastnim oportunističnim vodstvom, ki se takl politiki udinja.

Na osnovi treh resolucij, kominformistične, demokristjanske in monarhistične se je pretekli dni začela v italijanskem parlamentu že stokrat premeta debata o tržaškem vprašanju. IC razvoju ali razčiščenju tega vprašanja ni prinesla ničesar novega, potrdila je le nesposobnost italijanskih politikov stopiti na realna tla in pa absolutno pomanjkanje volje (razen besed) doseči v tem vprašanju z Jugoslavijo konkreten sporazum.

Vsako ogibanje takega sporazuma, ki bi mnogo koristil svetovnemu miru in boljšim odnosom med Italijo in Jugoslavijo, z nadaljnjim razpihanjem iredentističnih čustev in imperialističnih stremiljenj ter umetnim ustvarjanjem jugoslovanskega terorja proti Italijanom v coni B kaže na to, da je tako stanje hladne vojne z italijanske strani zaželeno, oz. potrebno ali pa, da je potrebno ameriškega imperializmu in nič manj kominformizmu. Ni si sicer mogoče drugače razlagati zahteve monarhista Covicellija, naj se vlada «vzdrži kakršnih koli direktivnih pogajanj z jugoslovansko vlado» in naj namesto tega zahteva od OZN preiskavo o položaju v coni B in odvzem mandata Jugoslaviji na tem ozemlju. Prav tako si ni mogoče drugače razlagati izjave kominformista Nennija, da je sporazum med Jugoslavijo in Italijo mogoč le na osnovi imenovanja guvernerja in pa, da ima Italija pravico revidirati mirovno pogodbo. So manj pa si je mogoče drugače razlagati stališče demokristjanov, ki preko Bartoleja pravijo, da bi ene bilo zgrešeno zaostri položaj tako daleč, da bi prišlo do prekinitve diplomatskih od-

nosov z Jugoslavijo.

Ob zaključku te parlamentarne debate sta se povrnila na priljubljeno italijansko temo odgovorna člana vlade Sforza in De Gasperi. Izjave teh dveh so bile sicer nekoliko bolj previdne od izjav brbljavih fašističnih senatorjev, vendar sta tako Sforza kot De Gasperi mimogrede potrdila, da gre pri vsej sedanjí imperialistični protijugoslovanski gonji za načrtno politično linijo Italije. Oba sta namreč segla po izsiljevalnih sredstvih: Sforza po grožnji o «prizivu na OZN ali pa kam drugam», De Gasperi pa je

nekaj šušmaril, da je proti vojni, s čimer je očitno namigoval na možnost zadostitve svojih interesov z vojno.

Komentar Tanjuga
in Kardeljeve izjave

Debata se je zaključila z odobritvijo demokristjanske resolucije, vendar pa bi praktično imel iste posledice sprejem katerekoli druge predložene resolucije. Novo, kar je ta debata razkrila jasneje kot vse dosedanje, pa je to, da

PRED EKONOMSKO KOMISIJO OZN ZA EVROPO SO RAZPRAVLJALI

O GOSPODARSKI DISKRIMINACIJI
sovjetskega bloka proti Jugoslaviji

Ekonomska komisija OZN za Evropo je v Zenevi prejšnji teden nadaljevala s svojim pripravljanim poročilom o gospodarskem položaju v Evropi. Na vrsti je bila razprava o sovjetski resoluciji. Jugoslovanski delegat dr. Vilfan je povedal, da je bil smoter njegovega nastopa v razpravi o sovjetski resoluciji v tem, da postavimo vprašanje: kako se je mogoče boriti proti diskriminaciji, hkrati pa voditi gospodarske blokade proti Jugoslaviji, kot to delajo ZSSR in države sovjetskega bloka. Predlagal je jugoslovansko resolucijo, ki se glasi:

Ker evropska gospodarska komisija upošteva, da so bile dane protislovne izjave s tem, kakšen pomen imajo

posledice gospodarskih odnosov, ki so bili med ZSSR, Poljsko, Češkoslovaško, Madžarsko, Romunijo, Bolgarijo in Albanijo na eni strani in FLRJ na drugi strani, in ker se zaveda velikega pomena tega problema za evropsko gospodarsko sodelovanje v splošnem, poziva ZSSR, Poljsko, Češkoslovaško, Madžarsko, Romunijo, Bolgarijo in Albanijo na eni strani ter FLRJ na drugi strani, naj predložijo tajništvu komisije podatke, ki jih imajo za potrebne zaradi določitve, kakšen pomen imajo posledice gospodarskih odnosov, kakršni so bili med njimi, in poziva tajništvo komisije, da zbrano gradivo pošlje vladam vseh omenjenih držav, da bi mogle izraziti svoje mnenje in predložiti, upošteva vse dobljene podatke, poročilo na prihodnjem zasedanju komiteja za razvoj trgovine.

Jugoslovanski predlog resolucije so predstavniki sovjetskega bloka večkrat napadli. Njihovi govori so pokazali pravo moralno revščino. Ob prekinitvi razprave so glasovali o sovjetski resoluciji. Bila je odbita; FLRJ se je glasovanja vzdržala.

V nadaljevanju zasedanja je po napadih zastopnikov sovjetskega bloka na FLRJ in celo na predsednico komisije, švedsko delegatko Karin Kuk oglašil šef jugoslovanske delegacije dr. Jože Vilfan ter je dejal, da je jugoslovanska resolucija v skladu s postopkom tako po nagibih kakor po vsebini. Sprožili smo, je nadaljeval dr. Vilfan, pred to komisijo vprašanje gospodarske blokade proti FLRJ zaradi tega, ker je naloga komisije pospeševati gospodarsko sodelovanje v splošno skupno korist. Naša resolucija ne vključuje nikake akcije, temveč je od vlad, ki so v njej omenjene, odvisno, če bodo pristale na

je italijanska diplomacija segla po izsiljevalnih sredstvih in po grožnjah, to se pravi, da se je povrnila na pot, ki jo je hodila pred in ob rapalski izsiljevalni pogodbi. Na to je opozoril komentator Tanjuga Nikoslav Opačić, ki je v komentarju na to diskusijo zapisal med drugim:

Osnovna skupna črta postavljenih interpelacij in predlogov, nadaljuje Opačić, obstaja v tem, da hočejo najti nova sredstva in metode za preprečitev vsakega sporazuma z Jugoslavijo, za onemogočenje kakršnega koli sporazuma rešitve spornih vprašanj med obema državama. Izkoriščajoč dejstvo, da niti pri italijanski vladi ne obstaja dobra volja in niti ne pripravljenost za likvidiranje spornih vprašanj na podlagi neposrednih stikov in razgovorov z jugoslovansko vlado, pozivajo tri iredentistične skupine — fašisti, monarhisti in kominformisti — na uporabo metode pritiska in dikтата, da se z izkoriščanjem mednarodnega položaja in blokavske politike v svetu nasilno odvzame iz jugoslovanskega teritorialnega narodnostnega organizma ono, kar nikoli ni bilo niti nikoli ne bo italijansko. Linija, ki jo predlagajo te iredentistične skupine italijanskega parlamenta in ki se v ostalem bistveno ne razlikuje mnogo od uradne linije vladajočih strank, kaže, da je italijanski parlament še vedno daleč od realističnega gledanja na današnje stanje stvari, a posebno na današnje Jugoslavijo, ki ne živi več na rapalskih nogah, niti se ne more impresionirati in prestrašiti s pritiskom in izsiljevanjem ali s pozivanjem na silo blokov.

O tržaškem vprašanju glede na najnovejšo izsiljevalno linijo italijanske diplomacije je bežno govoril tudi jugoslovanski zunanji minister Kardelj, ki je v političnem pododboru Ljudske skupščine dejal:

Lahko zagotavljam, da take metode in taka sredstva pritiska na vlado vsekakor ne bodo imele nobenega vpliva. Mi menimo, da naši gospodarski odnosi z Italijo nimajo in ne smejo imeti nobene zveze s takimi političnimi vprašanji kot je vprašanje Tržaškega ozemlja.

Na vsak način pa se bo s tem prej ali slej moral sprizniti tudi oče Rapala grof Sforza in vsa italijanska kominformistična klika, ki še vedno plava v utvari, da se bo še sprehajala po Istri in Dalmaciji.

Schumanov načrt
zaenkrat brez Anglije

Po objavi angleške bele knjige, v kateri so zagledale luč sveta vse tiste diplomatske note, ki sta si jih izmenjali Francija in Anglija je še Attlee v parlamentu povedal, da ne bo nič zaenkrat z angleškimi pristopom k Schumanovemu načrtu. Izjavil je, da Velika Britanija ne namerava predložiti svojih predlogov glede tega načrta. Dejaj je, da se bo Velika Britanija pridružila, če bo ta načrt izdelan v smislu direktiv, ki jih laboristična vlada smatra za praktične. Pripomnil je, da namerava britanska vlada pomagati in ne ovirati pogajanj.

Nato je izjavil, da angleška vlada ne sme nikoli izgubiti z vidika osnovnih gospodarskih potreb in varnosti Velike Britanije ter delati na tem,

da bo Velika Britanija kos odgovornosti, ki jo ima na vseh delih sveta. Reakcija na to laboristično potezo je bila v Franciji in Angliji precej huda. V Parizu obtožujejo London, da so pričeli zopet s svojo oločno politiko. Prava razjarjenost pa se kaže v Washingtonu. Zaradi takega vzdušja bo Achesonov govor, ki ga napovedujejo v petek prav gotovo zanimiv. Največ govore o tem, da Angleži «zavlačujejo rešitve» evropskega problema.

S to novo potezo je angleški imperializem pokazal, da bi se rad vzdržal in povrhu in se upiral ameriškega, močnejšemu imperializmu. Kakšne oblike bo zavzel ta boj pa bomo videli v bližnji bodočnosti.

anketo ali ne. Sovjetski in poljski delegat sta govorila tukaj grozeče in podcenjevalno. Ta njihov način jiti je že sam po sebi obsodil.

Predstavniki ZSSR Arutjunian je znova prosil za besedo ter predrzno in naduto napadel tajništvo komisije in predsednico go. Kuk, da ne želi razvoja gospodarskega sodelovanja. Nato je naslovil psovko na račun Jugoslavije tako, da je dr. Vilfan zahteval besedo in izjavil, da prote: stira proti takemu ravnanju.

Glasovanje o jugoslovanskem predlogu je bilo v torek. Bil je odbit, Jugoslovanski delegat si je pridržal pravico, da se o tem vprašanju povrne tudi v drugih organizmih OZN. Zasedanje ekonomske komisije se nadaljuje.

V Lake Successu pa se je začela 14 dni konferenca OZN za tehnično pomoč državam. Program tehnične pomoči gospodarsko slabo razvitim državam je bil izglasovan na zadnjem zasedanju Generalne skupščine OZN. Takrat so soglasno ugotovili, da dajanje pomoči izključuje vsako vmešavanje v notranje zadeve držav in da vrsto pomoči popolnoma samostojno določijo vlade, glede na potrebe in koristi svojih držav.

Na konferenci je jugoslovanski delegat zahteval udeležbo LR Kitajske na konferenci. Predlog je bil odbit. Vendar je bilo opaziti, da bi ob prisotnosti sovjetskega bloka na tem zasedanju dosegel jugoslovanski predlog še enkrat več glasov, kot jih je. Nadalje je jugoslovanski delegat sprožil vprašanje zastopnika Koreje na konferenci. Poudaril je, da sta na Koreji dve vladi, in je zahteval, naj predsedstvo konference izbrpno prouči to vprašanje. To je bilo tudi sprejeto,

KDAJ BODO SKLENILI mirovno pogodbo z Nemčijo?

Tudi sedanji poljsko-vzhodnonemški sporazum nam kaže, da niti ZSSR ni na tem, da pristopi k reševanju tega vprašanja

Grotewohlova vlada si je z legalizacijo meje na Odra in Niži nakopala težko odgovornost. S svojim dejanjem je pokazala celemu svetu, da misli javno delati proti potsdamskemu sporazumu iz leta 1945. Določili so, da pridejo nemške vzhodne province samo epod upravo poljske države. Vse ostale odločitve pa so si obdržali »stirje velik« za čas, ko bodo sklepali mirovno pogodbo z Nemčijo. Zato mora biti vsaka meja, pa naj si bo za saarsko linijo ali pa linijo Odra-Niža le začasna. Francoška vlada je na primer to tudi priznala, ko je sklepala sporazum s Poljsko. Sovjetska zveza, ki je kumovala poljsko-nemškemu zblizanju, pa je dala sedaj demarkacijski črti Odra-Niža značaj dokončne državne meje.

V Vzhodni Nemčiji prav dobro vedo, da so meje na Odra zelo delikatno vprašanje. Zato so tudi takoj po vojni odklanjali ločitev vzhodnih provinc od Nemčije. V letu 1947 so pričeli svoje stališče počasi spreminjati in v vladni izjavi Grotewohla v janski jeseni že moremo videti uradno

Poljska in Vzhodna Nemčija sta podpisali 7. junija kopico sporazumov. Najprej sta podpisali dalekosežni trgovinski sporazum (60% povečanje izmenjave), sporazum o medsebojnih kreditih in blagovnem prometu, sporazum o tehničnem in znanstvenem sodelovanju med obema državama (tesnejše sodelovanje med poljskim šestletnim in vzhodnonemškim petletnim planom). Podpisali so tudi protokol o kulturnem sodelovanju (olajšave za medsebojno znanstveno sodelovanje in izmenjavo del). Najvažnejši del sporazuma, ki je izzval v svetu največ komentarjev pa je deklaracija o legalizaciji, določanje demarkacijske linije Odra-Niža kot državne meje. Poljsko-nemška meja na teh dveh rekah bo podrobno določena v enem mesecu.

priznanje te »ameje mirus«. Zato je Pleck pozdravil Ulbrichta, ko se je vrnil iz Varšave z besedami, da se je »z varšavskim sporazumom zaključilo temno obdobje zgodovine. Nemški tisk, ki izhaja s sovjetskimi dovoljenjem ima sedaj težko nalogo, da o tem prepriča svoje bralce. »Naša naloga je — piše Nachexpress — objasniti vsakemu Nemcu, da mir in prijateljstvo s Poljsko predstavljata pogoj za uspešen razvoj naše dežele, da sta pogoj za obdržanje svetovnega mirus«. Nadalje govori, da to dejanje ne predstavlja kršitve potsdamskega sporazuma, katerega vsebina je prav za prav priznanje meje na Odra in Niži. Če bi se zavezniki ne odločili za novo mejo, bi bilo nerazumljivo, zakaj so dali Poljski pooblastilo, da preseli prebivalstvo vzhodnih provinc v njihovo novo nemško domovino. Nikdar se ne prične z masovnim preseljevanjem, če se misli pozneje to svoje manjše spremeniti...

Zanimivo je tudi, da je Ulbricht izjavil ob svoji vrnitvi, da je varšavska deklaracija prav za prav šele začetek. V kratkem bo sledil podoben sporazum s Češkoslovaško (priznanje sudetskega dejstva bo zopet težak problem za uradno časopisje v Vzhodni Nemčiji) in pozneje z Madžarsko. Vzhodnonemška delegacija bo odšla na Kitajsko. Pri Ulbrichtovem govoru je bil prisoten tudi Grotewohl, ki je izrazil svojo željo, da se sličinja naše

politike nadaljuje v začetni smeri in je povedal, da upa s tem doseči »znatne impulse na gledanje naših ljudi na Zahodu«. V nemški demokratični republiki ne bodo gradili nobenih velikih kulis, kakor to delajo v obliki investicije tujih kapitalov v Zahodni Nemčiji. Tukaj bo izvršeno posteno in prepričljivo delo...

Vključenje Vzhodne Nemčije v politiko blokov se je javno pričelo na gospodarskem polju. Pozneje bo sledilo javno tudi ostalo. Glasilo sovjetske okupacijske oblasti »Taegliche Rundschau« postavlja varšavsko deklaracijo v zvezo z Adenauerjevo zunanjo politiko, ki si je postavila za cilj vključenje zvezne republike v zapadno skupnost. »Pristop Zahodne Nemčije v Evropsko zvezo ter sodelovanje s Schumanovim načrtom sta dobila svoj odgovor v Varšavski deklaraciji in sporazumih.

Poljsko-nemške sporazume so obširno komentirali po svetu. »Le Monde«, ki ima dobre zveze z zunanjim ministrstvom, pravi: »Niti poljska vlada niti vlada Vzhodne Nemčije nimata nobene pravice potegniti nove nemške meje; to je naloga mirovne pogodbe. In nadaljuje, da »nemški komunisti niso mogli ravnati drugače. Prav gotovo pa je, da bodo izgubili še tisto popularnost, ki jim je še ostala v Nemčiji. Vzhodna Nemčija ne bo mogla več rivalizirati z Zahodno Nemčijo.«

CVETKE iz tržiških listov

«Unita» je objavila v torek članek pod naslovom: «Obisk v Ljudskem domu, Jugoslovanski turisti v spremstvu UDB, Agentje so v naglici odstranili obiskovalce, da ne bi govorili z meščani».

Ze sam naslov članka nam pove dovolj, za to nam ni treba omenjati bedarij v članku samem. Ti jugoslovanski turisti pa so bili Goričani in števili beneški Slovenci; iz Jugoslavije ni bilo nikogar. »Citadini in popolnani, kakor jih imenuje »L'Unita«, pa so bili razni Spadari in njemu podobni aktivisti, ki so seveda prišli na ukaz spreprečevata Benečane in Goričane. Toda njih preprečevanje je ključno propadlo, ker so beneški Slovenci zmetali na kup ves njihov umazan papir, ki so jim ga pri vratih vsifili v roke.

«Unita» je delala za dan vidaljevskanske meksikanske kulture pretekli četrtek tole reklamo: »Potem ko se bo vsakdo napojil in dobro natlačil (nažrl), v raznih kioskih, bo lahko tudi obilno prebavljal. Polem pa bo lahko po domače še štirikrat poskočila.

Takšen je torej po njihovih samih besedah dan njihove kulture!

GLOBUS

114 let stari leseni most čez Reno pri mestu Lustenau (Svica) je pogorel. Vzrok požara ni znan.

Lansko leto je obiskalo Francijo 2.900.000 turistov. V letih med obema vojnama je prišlo v Francijo leta 1929 največ inozemskih turistov (1.900.000).

Za letos kaže, da bo jansko število preseženo.

Bivši pomočnik glavnega državnega tožilca ZDA Norman Littell je zahteval od radijskega komentatorja Drew Pearsona 300.000 dolarjev odškodnine. Pearson ga je namreč v neki radijski oddaji označil kot komunista.

Kakor poročajo iz Bruslja, je ZSSR preko svoje delegacije tamkaj prodala po vojni za približno 5 milijonov dolarjev draguljev.

Proti Giulianu in njegovim banditom so pričeli 1. maja 1947 proces pri sodišču v Viterbu. Proces je bil prekinjen do 12. junija 1950, ko se je znova pričel. Večina obtožencev je še na zlati svobodi.

S pomočjo radiografije so dognali, da je znani portret Van der Geesta, samo delno delo Van Dycka, Zarky so namreč dokazali, da je slavni umetnik narisal samo glavo, dočim oblika in izdaje nista njegovo delo. S tem je delo, ki visi v londonski narodni galeriji pridobilo malo na posebnosti in izgubilo na vrednosti.

300 oseb se je v Vidmu zastrupilo s sladotedom. Kakor izjavlja tržiški higienski urad, v Trstu ni take nevarnosti.

V ZDA je še vedno okrog 400 indijanskih plemen, ki štejejo skupno približno 400.000 duš. Pravijo, da Indijanci nič več ne izumirajo.

V Barceloni je nastala eksplozija v nekem vojaškem skladišču. Bila je močna, da so jo čutili 20 km daleč. Nekaj vojakov je bilo ubitih.

ZSSR se sklicuje na svoje pravice na južnem tečaju, kjer sta se v pričetku prejšnjega stoletja prva izkrcala Bellighausen in Lazarev. V tem smislu je poslala noto šestim državam, ki si prav tako leste na ta ali drugi način pravico, da odločajo o tem vprašanju.

Na postaji Kumanodaira (Japonska) se je nenadoma vdrla zemlja. Pri tem je bilo 23 oseb mrtvih, 22 ranjenih, 24 pa jih je izginilo.

Upor je nastal v leži mesta Patiala (Indija). Stražniki so ubili 6 oseb, 14 pa ranili.

V Angliji so obsodili očeta, ker je dovolil svojemu sinu, da s petimi leti starosti tekmuje na motornih dirkah. Njegovega ugovora, češ da se je njegov sin že z 18 meseci vozil na posebnem majhnem motorju in da je sedaj že zelo iskusten sodnik niso hoteli sprejeti.

Prerokujejo spremembo v Foreign Officeu

Bolezen in neuspehi tarejo že starega Bevina

Vsaka vlada, ki je pod takim političnim ognjem, kot je sedanja v Angliji, se mora na svojo ministrsko ekipo popolnoma zaneseti. Bevin prav gotovo ne preživlja leta, za katerega bi se lahko pohvalil, da je imel srečno roko v zunanji politiki. To kažejo tudi njegove zunanjepolitične težave in seveda tudi neuspehi. Poleg tega je še bolan. Prišlo je že do tega, da je opozicija javno zahtevala njegov odstop.

Lahko bi se Bevin, stari mož, že malo pomladil in ostal v Foreign Officeu na krmilu. Toda ko se je že enkrat pričela kampanja z namenom, da nek minister odstopi, ker ni zdravstveno na višini, tedaj to pomeni v tem vprašanju zelo diskretni Angliji,

veliko. V tem položaju skorajda ne zadostuje več, da prizadeti državnik in njegovi ministrski kolegi izjavljajo, da je v popolni posesti svojih sil. Ministrski predsednik se mora danes varovati občitka, da nima naslednika in še vedno zaupa v Bevina, čeprav ima na razpolago ljudi, ki bi mogli prevzeti njegov urad.

Ves ta boj se seveda odigrava v senci in ne na odprti tribunali. Zaradi tega je članek v »News Chronicle«, ki ga je napisal o tem vprašanju Francis Williams, bivši Attleejev svetovalec posebnega pomena. Williams pravi, da bi ne bilo nič čudnega, če bi ta »križ« trajala tudi eno leto ali dve. Povedal ne bi nič novega, če bi ne imenoval treh, katerih eden bo verjetno Bevinov naslednik. To so Bevan, Cripps in Morrison.

Aneurin Bevan je izmed teh treh mož najmočnejši in ima največ fantazije. Kdor vidi v njem samo voditelja levega krila laburistične stranke, veliko izprepleda. Bevan je vodil med vojno opozicijo proti Churchillju in je bil proti politiki Teherana in Jalte. Bevan je ergel že Churchillju v obraz, da je vedel takrat da ima on prav. Bevanovo ime bi zadostovalo, da pride za konservativno opozicijo v parlamentu do slabih časov. S svojo preteklostjo bi imel tudi zagovornike v ZDA.

Sir Stafford Cripps je imel pred razvednotenjem možnosti za prevzem Foreign Officea; vendar pa se je potem vrnul v ozadje in ni bil tudi zdravstveno v najboljši formi. Da bi nadome-

V Washingtonu so izjavili, da pomeni varšavski sporazum kršitev potsdamskega sporazuma. »Ameriška vlada ni nikoli v preteklosti priznala linije Odra-Niža za dokončno nemško vzhodno mejo in ne prizna tudi sedanjega koraka poljske vlade in vzhodnonemške uprave. Foreign Office je zavzel svoje stališče že 7. junija. Anglija, je izjavil glasnik angleškega zunanjega ministrstva, ostaja na svojem stališču, po katerem je rezervirana odločitev glede nemških mej, vključno njene vzhodne meje, samo mirovni konferenci. Pri tem spominja Foreign Office na Stalinovo izjavo iz julija 1945. V njej je šef sovjetske vlade prav tako zastopal stališče, da mora biti prepuščena odločitev glede linije Odra-Niža samo mirovni konferenci.

***

Ko danes ocenjujemo ta korak sovjetske diplomacije, tedaj ne moremo trditi drugače, kot da je Sovjetska zveza pristopila prav tako k enostranskemu reševanju svojih koristi v Vzhodni Nemčiji, kot ZDA in njeni sateliti v Zahodni Nemčiji. Tudi njej gre predvsem za to, da utrdi svoj gospodarski in politični položaj na Poljskem in Vzhodnonemški republiki, kot ZDA v Franciji in Zahodni Nemčiji. Da je ta korak v interesu sodelovanja in miru v svetu, tega ne moremo trditi. Na vsak način pa nam kaže, da je mirovna pogodba z Nemčijo danes še dalje, kot je bila večeraj. Besede enim in drugih o združitvi Nemčije in sklenitvi mirovne pogodbe so pa samo visokodoneče fraze, ki nimajo nobene zveze z dejanskim stanjem in seveda tudi ne z namerami čnega kot drugega bloka.

Kampanja laži proti pomiritvi

Tržiški občinski svet je v torek 14. junija na svoji četrti seji pomladanskega zasedanja zaključil razpravljanje o coni B in sprejel resolucijo, ki so jo v tem pogledu predlagali demokristjani. Za resolucijo je glasovalo 38 svetovalcev, proti njej pa 20.

Ta seja je bila najbolj burna, kar jih je bilo do sedaj, ker je tov. dr. Dekleva, predstavnik Ljudske fronte, v svojem govoru razkrinal klerofašistično in kominformistično gonjo proti ljudski oblasti v coni B. Med njegovim govorom je občinstvo skupno z občinskimi svetniki večine in vidaljevskanske frakcije naravnost podivilo in tulilo, razni svetniki pa so poleg tega vpadali v govor tov. Dekleve z mekljici. Pri tem se je najbolj odlikoval slovenski kominformist Stane Bidovec, ki je zmerjal v slovenski tov. Deklevo z najbolj ogabnimi izrazi.

Tov. Dekleva je dejal, da ima diskusija v občinskem svetu samo namen sprožiti nov val hrupa in vika, nov val laži in nič drugega kot laži proti coni B in posredno proti FLRJ. S temi diskusijami se hoče ustvariti v naši coni ozračje napetosti in prepričati pomirjenje na tem kočljivem sektorju; pomirjenje, ki je nujen pogoj za konstruktivne in koristne sporazume.

Tov. Dekleva je dejal, da so bili v volitvah v coni B poraženi vsi oni, ki so nameravali privedi istrsko ljudstvo na linijo, nasprotno ljudski oblasti, in vsi oni, ki niso izbrali sredstev, da bi oddaljili ljudstvo od volišč. Vik so zagnali že tedaj, ko je bil objavljen volivni zakon. Nasprotniki ljudske oblasti v coni B se seveda ne morejo sprijazniti s stvarnostjo in so zato skušali in skušajo ustvariti v javnem mnenju prepričanje, da so volivni rezultati plod terorja in sleparij. Tov. Dekleva je nato našel vrsto laži, ki jih je širil tržiški in italijanski tisk in dejal: »Ne razumem miselnosti onih, ki so si predstavljali, da se bo istrsko demokratično ljudstvo obrnilo proti ljudski oblasti, če pomislim na trpljenje tega ljudstva tako pod avstroogrskim režimom in še posebej pod fašističnim. V resnici si ni mogoče predstavljati, da bi si slovensko, hrvaško in italijansko demokratično ljudstvo želelo povratek časov škvalder, požigov vasi in prelivanja krvi. Ali je sploh mogoče, da bi si ljudstvo, in še posebej slovensko, želelo povratka časov, ko so mu bile odvzete sole, prepovedana uporaba materinečine v uradih in celo v javnih prostorih, da bi si želelo povratek časov, ko mu je bila zaprta pot do služb v javnih uradih, kakor se v praksi še vedno dogaja tu pri nas? Ali mislite, da si želi istrsko ljudstvo povratka v tiste razmere, ki še vladajo v Slovenski Benečiji? Ali je mogoče, da bi ljudstvo cone B volilo za socialne razmere, v katerih je prisiljeno živeti 20.000 brezposejnih, oz. onih 27.000 upokojencev, ki tu v Trstu prejemajo po 2 do 9 tisoč lir mesečno?»

Tov. Dekleva je nato našel, kaj vse je zgradila v Istri ljudska oblast, nato pa s točno dokumentacijo pobil številne laži tržiškega in italijanskega reakcionarnega in kominformističnega tiska. Dokazal je, kako so italijanski šovinisti grozili raznim ljudem od volitvah. Končno je tov. Dekleva razkrinal licemerno stališče KPI do tržiškega vprašanja. Stališče Slovansko-italijanske ljudske fronte je, da je treba rešiti to vprašanje v interesu slovenskega in italijanskega ljudstva med Italijo in Jugoslavijo. To je edina rešitev, ki lahko zajamči na tem sektorju mir v korist vseh demokratičnih sil sveta.

stili bolnega ministra s prav tako bolnim, nima nobenega pomena. Pravijo, da se mu je v zadnjem času zdravje izboljšalo. On je med kandidati tisti, ki se more nasloniti na svoje zunanjepolitične izkušnje in je še vedno najbolj bistra glava med vodilnimi možmi laburističnega režima.

Morrison je že toliko časa namestnik ministrskega predsednika, da ima največ izglede. Ima vpliv pri raznih strankah, je pameten in zna biti tudi rafiniran. Notranjepolitično stoji tako dano, da ne bi delal nobenih preglavic konservativcem. Samo eno napako ima: laburisti ga potrebujejo za volivni boj. V tem nima naslednika in verjetno, da ga

bo pri morebitni prihodnji volitvi zmagi laburistov Attlee poplačal z mestom zunanjega ministra.

Drugi morebitni kandidati so še notranji minister Chilter Eden in Dalton, ki je dolgo časa služil na zunanjem ministrstvu. Drugi kandidati pa so Mc Neil, sedaj minister za Skotsko in glavni državni tožilec Sir Hartley Shawcross.

Podobne težave kot Attlee ima tudi Churchill. Tudi v konservativnem vodstvu primanjkuje ljudi velikega formata. Toda opoziciji ni potrebno imeti prav tako kot vladi dve garnituri na razpolago. Ona se sama bori, da pride na vlado.

Kronika

Bolni na pljučih v bolnici pri Sv. Mariji Magdaleni so proglasili gladovno stavko, ker so jim dajali slabo in nezadostno hrano. S stavko so dosegli, da so jim hrano izboljšali in da bodo imeli odslej svojega zaupnika, ki bo posredoval med njimi in upravo bolnice.

Kominformiste, ki se pripravljajo na svoj kongres, so v torek zvečer napadle v tiskarni v Ul. Montecchi 6 tovarišici Spelo in Janko, ko sta šli na uredništvo «Primorskega dnevnika». Ob odločnem nastopu tovarišic pa so jo te «junakinje» sramotno odkurile.

V svoji gonji proti kolonijam v Sloveniji so začeli kominformisti pošiljati tudi staršem pisma, naj ne pošiljajo svojih otrok v Slovenijo. Njih gonja pa nima uspeha.

Tik pred pričetkom izpitov so dobili dijaki 2. razreda višje klasične gimnazije obvestilo, da bodo morali polagati izpite v Gorici, češ da se v Trstu ni mogla sestaviti potrebna komisija. Starši dijakov proti temu odločno protestirajo.

Planinsko društvo priredi 25. t. m. izlet v Trnovski gozd, na Kucelj in Golake preko Ajdovščine. Povratek skozi Novo Gorico. V nedeljo 18. t. m. pa priredi izlet na Ivanac v Beneško Slovenijo.

Delavci petrolejskih podjetij Standard in Shell Italijana Benzina Petroleum so v ponedeljek stopili v polurno protestno stavko v znak solidarnosti z italijanskimi petrolejskimi delavci, katerim nočejo povišati mezd.

Policija je aretirala 23-letnega Maria Visintina iz Scala Santa št. 32, ki je na križpotju pri Miramaru kradel iz avtomobilov in z Lambrett razne predmete. Mož je imel smolo, ker je vedno kradel na istem mestu.

V Tovarni strojev so napravili «čistko» vseh napisov politične vsebine in vseh političnih znakov. Proti temu niso Enotni sindikati podvzeli nobene akcije. Delavci so sicer protestirali in nič drugega. To je še en dokaz, kakšno pasivnost je uvedel v tovarne kominformizem.

Planinsko društvo v Trstu bo tudi letos od 15. julija dalje organiziralo letovanje na Bledu z zelo ugodnimi pogoji.

Na Opčinah bo podjetje «Torquilla» začelo izdelovati tri vrste vžigalic, ki bodo služile za izvoz v Levant.

V Trstu bodo končno odprli tobačno manufakturno za prebranje tobaka, kjer bo dobilo zaposlitve okoli 300 žena. Ameriško podjetje «American Tobacco» je imelo namen zgraditi tobačno tovarno, kjer bi delalo 3.000 delavcev in delavcev, toda italijanski monopol se temu protivi.

Na križišču Ulic Carducci in Sv. Frančiška se je ameriški jeep zalezel v motociklista Santa Cervija ter ga podrl na tla. Cervi si je pri tem zlomil desno nogo in se bo moral zdraviti 50 dni v bolnici.

Ljudje okoli «Demokracije» so poslali raznim slovenskim delavcem pisma, v katerih vabijo delavce, naj pristopijo k neki profesionalni zvezi, ki bo seveda protikomunistična. Delavci pa ne bodo nasledili tem provokacijam, ker dobro vedo, da čigavo maslo gre.

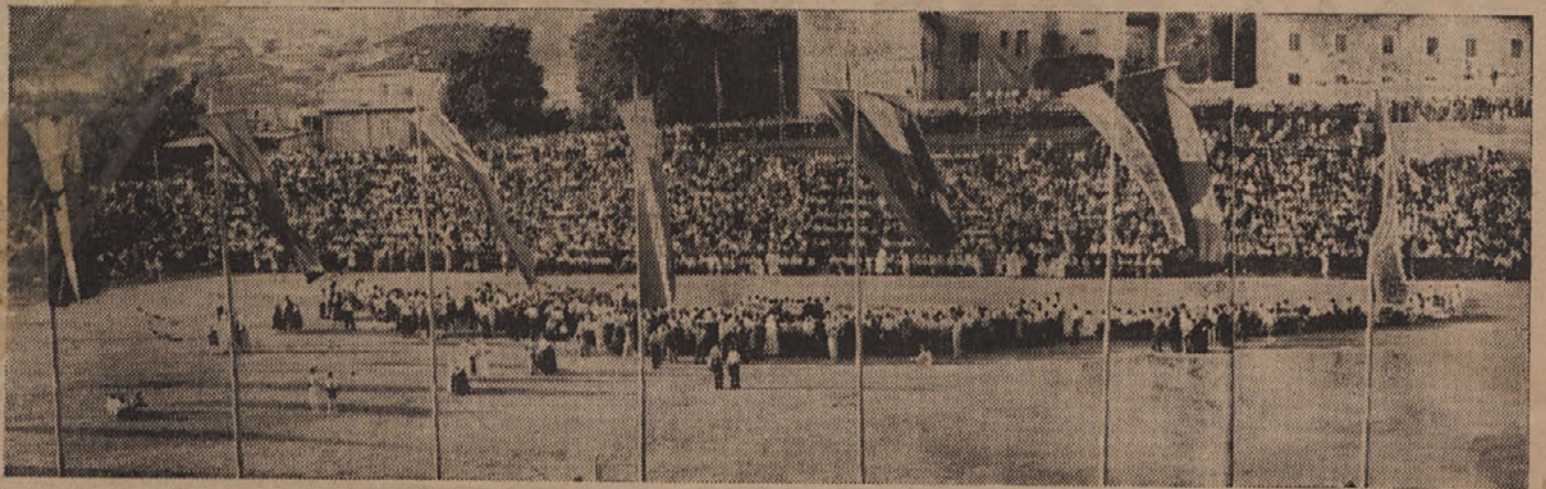
Sirši okrajni odbor OF za II. okraj je imel pred kratkim sejo, na kateri so razpravljali o važnih perečih vprašanjih. Ugotovili so, da je članstvo OF naraslo in da je vedno več ljudi, ki simpatizirajo z našim gibanjem. Na Sko-ljetu se položaj popravlja, v Kolonji se ljudje vedno številneje obračajo na našo stran, v Lonjerju so se skoraj vsi vaščani opredelili za OF.

Policija je prijela 23-letnega Danila Vouka iz Sv. Marije Magdalene Spodnje št. 88, ki je kradel iz grobnic judovskega pokopališča bronaste predmete. Nakradel jih je v vrednosti pol milijona lir. Policija je več noči prežala na tatu ter ga končno našla.

Iz statistik je razvidno, da so se cene raznim življenjskim potrebščinam v maju zvišale. Med drugim se je podražilo tudi meso.

Z motorjem se je na cesti med Opčinami in Prosekom ponesrečil tov. Husu Milan. Pri padcu je odnesel lažje poškodbe.

V Ulici Bramante je avto, ki ga je vozil 27-letni Michelazzi Gualtieri iz Ul. Battera 26, povozil 6-letnega otroka Marinija Marina, ki je preskočil cesto.

Veličasten pogled na množico in narodne noše na stadionu «Prvi maja»

«Dan slovenske kulture» dokaz brezuspešnosti raznarodovalne politike tujcev

Enotnost vseh Slovencev glavni pogoj za politično in kulturno rast

Dan slovenske kulture je bil mogočna manifestacija ustvarjalnih sil slovenskega ljudstva na Tržaškem ozemlju in vseh zamejskih Slovencev sploh. Bila je to kulturna manifestacija, kakršne v teh povojnih letih v Trstu še nismo videli in katera je v nas vseh, ki smo jo občudovali, vzbudila občutek moči in tesne povezanosti vsega slovenskega ljudstva.

Na tem velikem prazniku naše pesmi in naše folklorne smo se sešli vsi zamejski Slovenci: Tržičani, Istrani, Goričani, Benečani in Korošci ter skupno s predstavniki svobodne domovine čutili in potrdili, da smo eno, da smo veje istega drevesa, da ne bo nikoli nikomur uspelo odtrgati nas od naše matične domovine, da nas krivične meje ne bodo mogle nikoli ločiti. Ta festival nam je pokazal, da bomo živeli in se razvijali kljub vsemu pritisku, kljub vsem oviram, ki nam jih postavljajo na pot, če bomo obdržali tesne vezi z domovino in črpali iz nje življenjske sokove. Naše prepričanje o tem je bilo še posebej potrjeno ob prihodu velikega števila beneških Slovencev med nas, tistih Slovencev, ki se niso še nikdar v zgodovini učili pisane slovenske besede. Udeležba teh Slovencev na dnevu slovenske kulture nam je pokazala, da se tudi oni polagoma a vztrajno prebujajo in da bodo na naših skrajnih mejah skrbno čuvali slovenstvo.

Za nas tržaške Slovence in za vse demokratično gibanje na Tržaškem ozemlju na splošno pa ima ta naš veliki praznik tudi globok političen pomen. Dan slovenske kulture je skupno z mogočno proslavo prvega maja za nas velik. Ti dve manifestaciji sta nam pokazali, da se kljub vsemu terorju, kljub vsej gonji združenih šovinistov in kominformistov naše gibanje nenehno krepi, da smo dokončno preboleli težki položaj, v katerega nas je spravila resolucija informbiroja na političnem in na kulturnem polju. Vsakdo je v nedeljo videl, kako naša moč raste, kako se naše kulturno življenje vedno bolj razvija, kako

so zlasti vsi poskusi kominformistov, da bi preprečili našo rast in uveljavljenje, jalovi, kako jim ljudstvo vedno bolj obrača hrbet.

Moč našega gibanja in žibkost kominformistov se kaže že v tem, da niso več sposobni organizirati nobene večje kulturne manifestacije in da je vse njihovo delo le destruktivno, da gredo vsi njihovi napori za tem, da bi onemogočili ali vsaj zavirali naše manifestacije. Zato njih opičje posnemanje naših kulturnih manifestacij, zato prekrivanje naših lepakov in nekaj njihov dan kulture, organiziran istega dne, da bi odvrgli ljudstvo od udeležbe dneva slovenske kulture. Natrpani stadion Prvega maja, navdušenje našega ljudstva ob vsej tej lepoti, ob lepoti naše pesmi, naših noš in plesov so tem razbijačem najbolj učinkovit odgovor, ki ga ne bodo zlahka pozabili.

Dan slovenske kulture pa je tudi pokazal, da je slovenska kul-

tura bila vedno ljudska, da je bila vedno tesno povezana z življenjem ljudstva, kar je poudaril v svojem pozdravu tudi tov. Petro-nio, in da je bila zato v svojem bistvu vedno napredna. Ravno zato pa ni naša kultura nikoli bila prežeta z mržnjo do sosednih narodov, ni poznala šovinizma, ni se zapirala sama vase, temveč se je ob kulturi drugih narodov o-pljala ter s svoje strani prispevala k bogatitvi drugih kultur.

Dan slovenske kulture je zapustil v nas zelo globoke vtise življenjskosti in sile našega ljudstva. Spomin na ta praznik nam bo vedno v bodrilo in vzpodbudo za naše bodoče delo, saj smo ta dan vsi videli, da ne bo nikomur uspelo zavreti naše rasti, našega kulturnega razvoja, da bomo z našo borbo končno dosegli pravice, ki nam pritečejo in uresničili naše stoletne težnje po združitvi vsega našega naroda v skupni domovini.

Kako je potekal veliki praznik

Dan slovenske kulture je bil za nas vse velik praznik. Vsi napredni Slovenci so to čutili in nestrno pričakovali tega dne. Ze dan pred tem praznikom je vladalo med nami svečano razpoloženje, ki je prišlo v večernih urah na stadionu «1. maj» krepko go izraza. Prihajali so med nas bratje iz Koroške, Goriske in Benečije, ki so jih hiteli vsi pristrčno pozdravljati. Vse se nam je takrat zdelo nekam domače in vsem nam je bilo toplo pri srcu. Se posebno smo se razveselili velikega števila Benečanov, ki so prišli pravzaprav prvič med nas. In največ jih je bilo med njimi s skrajno zapadnega dela Slovenske Benečije, s Ter- ra iz vasi pri Ahtenu.

Vse to svečano razpoloženje in vsa ta prazničnost se je še stopnjevala ob predstavi drame Mire Pucove «Ogenj in pepela», ki nam je živo prikazala dni naše osvobodilne borbe.

V nedeljo dopoldne je bila otvoritev razstave «Naši kraji in ljudje». Otvoril jo je s kratkim govo-

rom tov. prof. Ravbar, nakar so pionirji zapeli več pesmi. Razstava nam je odkrila mnoge lepote naših zamejskih krajev: obeh con Tržaškega ozemlja, Goriske, Benečije, Kanalske doline, Koroške. Številni obiskovalci se kar niso mogli načuditi vsem tem lepotam, nakopičenim v tako majhnem prostoru, ki pa je v slikah živo prikazoval in povezoval vse neosvobodjene dele naše domovine.

Popoldne so kljub hudi vročini in pripeki hiteli ljudje od vsepovsod že mnogo pred začetkom prireditve na stadion «1. maj». Stadion je bil natrpan z gledalci, tribune so bile nabito polne, za tribunami in ob straneh so stale goste vrste ljudi, nihče ni hotel zamuditi te naše mogočne manifestacije.

Prišla se je revija narodnih noš. Prve so prišle Skečenjke, nato so se vrstile žiljske, gorenjske, tržaške okoličanske, istrske in vlpavske narodne noše. Po reviji so se posele sredi stadiona in zdelo se nam je, da gledamo veliko pestro živobarvno rožo.

Spregovorili so predstavniki raznih prosvetnih zvez in izrazili čustva, misli in želje svojega ljudstva. Prvi je pozdravil goste in tržaško ljudstvo v imenu SHPZ tov. dr. Budal: «Današnje prireditve naj poudarijo tesno povezanost vseh zamejskih Slovencev z njih matičnim narodom. Dan slovenske kulture bodi pregled našega prizadevanja in naše borbe, da se razvijemo kot narod tudi tam, kjer se politične meje še ne krijejo z jezikovnimi. Ta praznik naj pripomore k boljšemu spoznavanju bratov z brati in k polnemu prosvetnemu in kulturnemu izživljanju od Drave do Jadrana.

Naša beseda, naša pesem, naše noše so izraz duševnega bogastva, ki so ga Slovenci nakopičili v teku stoletij kljub neprestanim tujim poskusom, da bi naše bistvo popačili ali celo uničili.

V italijansčini je pozdravil tov. Petro-nio, nato pa je spregovoril predstavnik Ljudske prosvete Slo-

venije tov. Boštjančič. Govoril je o velikih naporih slovenskega ljudstva v svobodni domovini za dvig iz industrijske in kulturne zaostalosti, o velikem napredku na kulturnem in prosvetnem polju, o tisti soših novih kulturnih skupin in društev ter obljubil vso podporo slovenskega naroda naši borbi. Zaključil je svoj govor: «Ne bomo odnehali prej, dokler ne bo sleherni Slovenec, ki ljubi svojo domovino, svoj materin jezik, svojo kulturno dediščino, svoboden, dokler

«Stehvarija» iz Brnce na Koroškem so se tržaškimi Slovincem predstavili kot odlični jahači. Se bi jih želeli videti med nami.

ne bo premagana laž kleveta in nasilje». Potem je spregovoril v imenu Zveze sindikatov Slovenije še tov. Jože Plevnik.

Tov. dr. Franc Zwitter je dejal, da se koroški Slovenci v Trstu čutijo kakor doma in da so s tržaškimi Slovenci enakih misli. «Naj dan slovenske kulture v Trstu pove vsem, ki bi nas hoteli raznač roditi, da so ozemlja deljiva, a ljudstvo ni deljivo. Naše kulturne enotnosti ne morejo ovirati umetne meje. Enotnost nam je globoko v srcih».

V imenu goriskih Slovencev je spregovoril tov. Nanut: «Za nas primorske Slovence so nastopila večasih razdobja, ko so nas zaslužnjili, hoteli zatreti in uničiti. Zdrava globoko ukoreninjena kulturna rast pa nikoli ne more usahnjiti in zato smo kljub zatiranju in raznarodovanju ostali še tu zvesti in neomajni v borbi za svoje pravice».

Sledil je nastop pevskih zborov. Prvi je nastopil barkovljanski pevski zbor «Matjašič», nato «Vodniki» iz Doline, pevski zbor iz Podgore, «Ivan Cankar» iz Trsta «Oton Zupančič» iz Kopra «Ivan-Vojko» s Proseka-Kontovela, pevski zbor iz Standreža in «Skamperle» iz Trsta. Vsak pevski zbor je zapel po dve pesmi, ki so žele navdušeno ploskanje zaradi svoje dovršenosti. Se prav posebno je ljudstvo nagradilo s ploskanjem koroške brate,

Ob otvoritvi fotografske razstave

«Dnevu slovenske kulture» so prinesli pozdrave zastopnik SHPZ tov. dr. Budal, predstavnik demokratičnih Italijanov tov. Petronio, zastopnik Korošcev dr. Zwitter, zastopnik Goričanov tov. Nanut, zastopnik Ljudske prosvete Slovenije tov. Boštjančič in zastopnik Prosvetne zveze iz Kopra tov. Marjon.

Nadaljevanje s 5. strani
ki so zapeli štiri lepo ubrane pesmi. Le škoda, da so se njihovi mehki glasovi na velikem stadionu nekam razgubili. Potem so še mogočno zadonele tri pesmi: «V nove zarje», «Naša vojska» in «Le vkup, uboga gmajna», ki so jih zapeli združeni tržaški pevski zbori in nam tako pokazali, kako se naše prosvetno delo krepi in širi, kako raste število naših pevcev.

Folklorni nastop višek veličastnega dneva

Najbolj pester del programa so bili folklorni plesi. Vsi, kar nas je bilo na stadionu, smo bili naravnost očarani od vse te lepote, od živih barv, od valovitih in poskočnih kretanj plesalcev. Pred našimi očmi se je zgrinjala kot v zgovorni sliki vsa lepa Slovenija, od Koroške do Istre, plesalci so nam pričarali pred oči življenje našega ljudstva od Panonske nižine do morja.

Okoličanski ples, ki ga je izvajala tržaška folklorna skupina, nas je s svojimi mirnimi in ubranimi gibi spominjal na valovanje našega Jadrana, nas prenesel v našo preteklost in nam potrdil, da nas ne bodo mogli s teh kraških tal nikoli izrinuti.

Nič ne pretiravamo, če povemo, da nas je najbolj navdušil gorenjski ples. Tako domač je bil in lep. Lepo in barvite gorenjske narodne noše, krivci na fantovskih klobukih, vriskanje iz fantovskih grl so nas povedli v lepo in slikovito Gorenjsko, spomnili so nas na vriskanje fantov, ko gredo na nabor in na rože na oknih. In krivci na klobukih so nam pričarali vrhove gora, kjer med rušjem rušev dvori svoji samici. Tako vesel, poskočen, poln življenja je bil ta ples, da je vse gledalce prevzel. To navdušenje je še naraslo, ko je ostal neki plesalec sam z meflo, nato pa vse plesalce pometel z odra.

Ta slikoviti ples je izvajala ljubljanska folklorna skupina «Tonč Tomšič», in ljudstvo jo je nagradilo z burnim ploskanjem, celo med plesom samim.

Ista skupina nam je prikazala tudi panonski svatbeni ples in prekmurske delovne plesse. Svetle narodne noše v svatbenem in delovnih plesih so nam pričarale pred oči prekmursko nižino in rumena polja z žarečim valovitim žitom.

Plesalci so plesali ljubko, ubraho in mirno in je bil ta ples pravo nasprotje z gorenjsko živahnostjo. Tudi ta dva plesa sta nas naravnost očarala in nam prikazala posebno lepoto naše skrajno vzhodne zemlje.

Zelo domače in pristne so bile Koroške narodne noše iz Ziljske doline. Prikazale so nam izročila naših severnih koroških bratov, ki tpe neosvobojeni kakor mi, prika-

zale ono lepo koroško zemljo, ki je bila prava zibelka slovenstva, nam pričarale pred oči lepa koroška jezera in tihe doline med gorami. Otožni smo zato postali, toda to otožnost so nam koroški fantije kmalu pregnali s svojim vriskanjem, ko so zajahali konje kar tako brez sedla in ostrog, da bodo začeli s «stehvanjem». Ljubka koroška dekleta so jim nesla na pladnjih vina, koroški pevski zbor je zapel in pričela se je prav dirka s konji. Na sredi stadiona je stal na drogu čeber in koroški fantje so v divjem diru udarjali z malimi kiji pa čeburu, dokler se ni razletel na drobne koščke. «Stehvanje» je bila za nas nova in zato silno zanimiva stvar. Zato so ji vsi napeto sledili in se navduševali nad Korošci, ki so, čeprav brez sedla, tako divje in sprtno jahali.

«Stehvanje», ki ga je izvajala folklorna skupina iz Brnce v Zilji, je po mnenju Ziljcev običaj, ki se je ohranil iz časov boje proti Turkom. Drugi pa pravijo, da je to ostanek drevesnega kulta.

Ista skupina je zaplesala še «Vl-soki reja», ki ga na Koroškem ple-

šejo pod lipo in ki lepo izraža značaj koroškega ljudstva.

«Brško opasilo», ki ga je prikazala dekanska folklorna skupina, nas je peljalo v istrsko vas in nas seznanilo z istrskimi običaji. Stirje «partnerji» so nas s svojimi steklenkami vina spomnili na istrske vinograde in na vedrino ter šegavost istrskih ljudi, sam ples pa na veselje, ki se mu ljudstvo predaja po težkem in napornem delu.

Tržaška folklorna skupina nam je ponovila stilizirani ples pod mlaji, ki smo ga že videli 1. maja in ki je tudi vse gledalce ponovno navdušil spricho njegove dovršenosti in skladnosti gibov. Hvaležni smo bili tudi folklorni skupini slovenskih tržaških srednješolcev, ki nam je v bogatih narodnih nošah prikazala srbska in hrvaška narodna kola ter nam s tem pokazala folklorno bogastvo naših južnih bratov.

Ko se je nehal spored, se ljudstvo kar ni moglo odtrgati od stadiona, na katerem je ostalo še pozno v noč navdušujoč se nad prekrasnim dnem in res velikim nepozabnim doživetjem.

Folklorna skupina iz Dekanov v Slovenski Istri je dovršeno prikazala istrski narodni ples, imenovan «Brško opasilo».

ŽIVLJENJE IN BORBA

PO ANGLOAMERIŠKEM PODROČJU STO

Domjo

Naša vas je zelo raztegnjena, hiše so raztresene, del vasi spada pod dolinsko, del pa pod tržaško občino. Tuči ljudje so se naselili sem z raznih vetrov tako da so poleg domačinov ljudje iz Istre, Furlanije in Italije. Pri nas se vsi ti ljudje sicer niso nikoli sovražili, toda bili so drug do drugega brezbržni. Enotnost med nami vsemi pa je ustvarila narodnoosvobodilna borba. Ta enotnost se je po vojni še bolj krepila. Politično in prosvetno delo je zaživelo in v kraškem času smo že leta 1945 ustanovili kulturni krožek Mirko Ivan-Kralj, ki je imel 240 članov, svoj pevski zbor in dramsko družino, ki je večkrat nastopila. Ker nismo imeli pevovodje, se je potrudil in žrtvoval tov. Hrvatič, ki je s svojo dobro voljo in prizadevnostjo učil peti pevski zbor. Živahno je bi-

lo tudi delovanje mladine, žena in SIAU.

Toda prišla je resolucija in tudi pri nas je vse izumrlo. Sedaj vse prosvetno delo, spi, mladina je opustila vsako delovanje, postala je apatična in se zanima la za ples in za igranje kart, za kulturno delo pa ji ni nič mar. Tudi organizacija žena nič ne deluje.

To mrtvilo pa je trajalo že dovolj časa in marsikdo pravi, da bi se morali zopet zrušiti in obnoviti naše prosvetno in politično delo. Vedno bolj se ljudje zavedajo, da se da marsikaj le z enotnostjo doseči. Zato se tudi radi spominjajo na čase, ko je bilo pri nas vse tako živo.

Ljudje se pri nas tudi sprašujejo, kaj je z električno razsvetljavo. Del vasi, ki spada pod občino Dolina, ima razsvetljavo, drugi del tostran ceste, ki pelje v Ricmanje in ki spada pod Trst, pa razsvetljava še nima. Vasičani so zarači tega že večkrat protestirali pri oblasteh, pa vse zaman. Dobili pa smo vo-do, ki je onstran ricmanjske ceste nimajo, toda po hišah nam je še niso napeljali. Ko so ob cesti kopalj jarke za vodovodne cevi, so ceste razrili in od tedaj je še niso popravili. Ta cesta je tudi preozka in kanali ob njej so preplitvi. Ko pride nali, voda vso cesto razrije. Svoječas je posipal to cesto tudi cestar, sedaj pa ga že delj časa ni.

Gropada

Gropajci smo leta 1947 vložili prošnjo, da bi nam popravili cesto iz Padrič v Gropado. Zelja se nam je komaj sedaj izpolnila. Cesto so popravili tudi v vasi, toda popravili niso poslednjih 50 metrov do hiš Karla Pečarja in Justa Kalca. Ne vemo, kaj so mislili, saj tudi ona, dva tovariša plačujeta davke kakor drugi. Ko so ljudje vprašali nekega «kapota» z občine, zakaj niso popravili vse ceste, je odgovoril, da bi jo morali napraviti samo do kalca in da so jo že itak popra-

vili do policijske postaje.

Prosili smo tudi, da bi nam napravili še eno pipo za vodo in korito za napajanje živine, toda za vse to so gluhi. Borovce s tostran meje pa so vendarle oapeljali kar brez našega dovoljenja v Trst. Pozabili so tudi popraviti cesto čez Razklani hrib, koder hodijo mlekarice in delavci v Trst, kar ne morejo vsj plačevati avtobusa. Ta cesta je vsa razrvana ter polna lukenj in gruča. Seveda, tržaška občina skrbi samo za komodne ceste za gospodo, za ubogo ljudstvo pa ji ni prav nič mar.

TONCA

Kalc Avguštin iz Gropade se je oglasil v našem uredništvu in izjavil:

Na sestanku kominformistov v Gropadi v gostilni pri Milkovič Stefaniji dne 27. maja nisem govoril. Prišel sem le v gostilno kakor vsak večer.

Kalc Avguštin, Gropada

Nabrežina

Nabrežina, nekdanj tako cvetoče središče kamnarske industrije leži na zapadni točki tako imenovanega STO-ja. Etnično (g. prof Sforza) bi moral ta kraj pripadati k novi socialistični Jugoslaviji, ker je 80% prebivalstva slovenske narodnosti, medtem ko so ostali iz večine vsi priseljeni Italijani.

Ker je pa naš košček slovenske zemlje, ki loči «italijanski» Trst od «madrepatrie», so si italijanski reaklonarji vtepli v glavo, da morajo obmorski pas, ki gre od Trsta do Stivana poitalijančiti. Začeli so z ribiško vasio pri Stivanu, kjer bodo naselili esule in razširili bodo svoje delovanje dalje proti Devinu in Sesljanu. Pomagajo jim pri tem naši nezavedni ljudje, posebno taki, ki jim je lastni interes nad vse. Ako prideš danes v Sesljan, misliš, da si v kakem italijanskem letovišću. Povsod napisli v italijanščini, čeprav so lastniki lokalov sami Slovenci, ki se radi ponasajo, da so Slovenci in še celo člani SDZ. Izgovor, da prihajajo v Sesljan samo italijanske družine ne velja. Krivda

leži tu na nekaterih občinskih svetovalcih in odbornikih z županom vred, ki podpirajo vsako iniciativo italijanske reakcije, češ da je v korist občini, namesto da bi izdal odlok o dvojezičnosti napisov v Sesljanu, Devinu itd. Zadržne čase nekateri pri nas zelo radi pozabljajo, da nas je fašistična Italija raznarodovala, pozabljajo na trpljenje našega naroda v času osvobodilne borbe in na one, ki so dali svoje življenje za osvoboditev teh krajev iz krempljev požrešnega tujca.

Vsi ti ljudje bodo odgovarjali pred zgodovino, kajti naše ljudstvo ne bo dopustilo, da bi skrunili pridobitve narodno-osvobodilne borbe, posebno ne taki, ki jim je denar bog in slovenstvo samo na jeziku, S. P.

Sv. Križ

V nedeljo 4. t. m. je Križane presenetil hud naliv. Blagodejno je sicer vplival dež na žito in krompir, manj pa na ceste. Voda je izruvala kamenje in ceste tako pokvarila, da po njej težko hodiš, kaj šele voziš. Toda ne le glavna cesta, tudi vse poti, ki vodijo k morju, so v obupnem stanju. In kaj pravi k temu občina? Ob času volitev so res pričeli ceste popravljati, toda je žal asfaltirali le majhen košček, potem pa je zopet vse zaspalo. Verjetno bi se morali Križani podemokristjaniti, da bi dobili vsaj to, kar bi nujno potrebovali. Sicer pa bi tudi občini bilo prihranjenih precej skrbi, če bi asfaltirali vas, kajti potem ne bi bilo po vsakem dežju treba ceste nasipati in ravnati.

V zvezi z nedeljskim neurjem, pa je bila še druga nesreča: po cestah so ugasnile vse luči in šele po desetih dneh jih je občina spet blagovila prižgati.

***

Dan za dnem obiskujejo Križane nove težave: ženske so do nedavna lahko hodile čakati ribiče k morju in njihov plen še svež spravljale v promet. Zdaj tudi tega ne morejo več. Oblast zahteva posebno dovoljenje, ki pa preveč stane, tako da so naši ribiči prisiljeni svoj ribolov omejiti.

Skupina Slovenk iz Skednja v narodnih nošah

Kronika

Prvo izredno zasedanje ljudske skupščine FLRJ bo 26. junija.

Za pomočnika zunanjega ministristva je bil imenovan Marijan Barišič, dosednji svetnik v zunanjem ministristvu.

Do nove jame rudnika Breze so dogradili progo, dolgo okrog 8 km. S tem bo pospešen odvoz premoga.

2500 mladincev iz inozemstva se je do sedaj prijavilo v delovne brigade. Mladinci in mladinke so iz 12 držav.

911.470.000 dinarjev so investirali za zgraditev rudarskih naselij v rudniških krajih Kakanju, Brezi in Varešu.

Za drugo petletko dela tesarska brigada Vinka Pelka v Subotici. Izdali so brošuro «Kako gradimo hitreje», v kateri uči brigada, kako je treba delati. Streho, za katero so prej porabili 140 delovnih ur, so postavili po novem načinu v 96 urah.

Potapljaške obleke izdelujejo v tovarni «Sava» v Kranju. Prve so se dobro obnesle in začeli bodo s serijsko izdelavo.

Rudarji Jože Vrtačnik, Ivan Kajtna, Jože Blažič in Jože Beber iz Trbovelj so izpolnili petletni plan.

Samobor pri Zagrebu je bil proglašen za mesto. Na slavnostni seji plenuma Mestnega ljudskega odbora je bil maršal Tito proglašen za prvega častnega meščana.

Ladjedelnica «Vicko Krtulovič» je rekonstruirala z morskoga dna dvignjeno ladjo «Sinja». Ta ladja je danes med najmodernejšimi v obalni plovlji.

Prezidij Ljudske skupščine FLRJ je izdal odlok o ukinitvi ministristva za težko industrijo in ustanovil Svet za strojogradnjo vlade FLRJ. Za predsednika Sveta je imenovan minister Franc Leskošek. Prezidij je ukinit tudi Komite za elektrogospodarstvo. Komite za premost in Komite za nekovine vlade FLRJ. Vsi posli operativnega vodstva ter komitejev se prenesejo v pristojnost ljudskih republik.

Venec na grobove več kot 12.800 Jugoslovancev v Mauhausenu so položili uslužbenec predstavništva FLRJ na Dunaju.

Med «Tednom matere in otrokan» so proslavili drugo obletnico zgraditve pionirske železnice v Ljubljani.

Metocikle bo začela izdelovati subotička tovarna koles. Motorna kolesa bodo izdelovali iz samega domačega materiala.

Dve tovarni mleka v prahu so začeli izdelati v Jugoslaviji. Opremo zanje je poslal Mednarodni dečji fond pri OZN. Kapaciteta bo znašala 50.000 litrov mleka dnevno.

12 delavcev iz Torina je prispele na obisk v Jugoslavijo. Ogleali si bodo industrijska središča v Srbiji, Bosni, Hercegovini, Hrvatski in Sloveniji.

Protijugoslovanski proces je začel v Tirani proti 6 «jugoslovanskim vohonom». Iz obtožnice ni razvidno, ali so obtoženci jugoslovanski ali albanski državljani.

Prvi inozemski gosti so prišli v Dubrovnik, najlepše mesto južnega Jadrana.

Kmetu - književniku Mihovila Pavleku Miškini so v njegovem rojstnem kraju v Djelekovcu pri Koprivnici odkrili spominsko ploščo. Miškina so ustaši ubili v zloglasnem taborišču Jasenovcu 1942.

Za častnega doktorja tehničnih ved je bil na beograjski Tehnični visoki šoli promoviran profesor Kirilo Savič. Njegovo glavno delo je v štirih knjigah «Projektiliranje in gradnja železnice».

Nova tovarna ribjega in semenkega olja je začela obratovati v Zadru. Zrasla je iz ruševin male tvornice v moderno, veliko podjetje.

Hidravlično stiskalnico so izdelali guštanjski kovinarji za pritisk 500 ton. To je prvi stroj te vrste izdelan v Jugoslaviji. Stiskalnico so poslali na gradnjo hidrocentrale v Japlanici.

Sovjetske oblasti so zaplenile velik del turbin v Avstriji, ki jih je Jugoslavija kupila in že plačala pri tvrdki «Voith» v St. Pölten. Sovjetske oblasti so odpeljale te turbine v ZSSR.

Po Hrvaški in tudi v Sloveniji je v teku pobiranje maka, ki je vsestransko uporaben

BOGATA BO letošnja žetev

Po vseh krajih Jugoslavije pričakujejo letos bogato letino, ker posevki do sedaj zelo dobro uspevajo. V žitnicah države, Vojvodini, Slavoniji in Baranji obeta boljše žetev kakor v nekaj zadnjih letih, posebno uspešno pa uspevajo pridelki v socialističnem sektorju. Po predvidevanju strokovnjakov bo letošnji pridelek žita višji kakor v desetih preteklih letih.

Predvidevanja potrjujejo prvi snopi žita, ki so pred dnevi padli v južni in srednji Makedoniji, kjer je žetev že začela. Z žetvijo so začeli tudi že v Crni gori in Hercegovini. V Tikveškem srezu v Makedoniji je doprinos žita posebno dober. Kmetje žanjejo na enem hektarju po 150 do 300 kg žita več kot lansko leto. Kmečka delovna zadruga «Nikola Petrova» v Krivolaku bo požela na svojih poljih toliko žita, da ga bo lahko izročila državi 30 tisoč namesto 8 tisoč kg kakor je bilo določeno.

Tudi drugi posevki obetajo dobro letino. V Slavoniji in Baranji bodo letos pridelali na ha 400 kg oljne repice več kot lansko leto. Najboljše kaže oljna repica na državnem posestvu pri Osijeku. V Slavoniji zelo dobro kaže lan, 10 metrskih centov na ha, ali 500 kg več kot prejšnja leta. Prav tako dobro uspeva afionski katran v Makedoniji. Zadrugarji «Pobeda» na Dojranskem jezeru pobirajo na enem hektarju 20 kg afionskega katrana.

Novi zakonski predlogi zakonodajnega odbora LRS

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine LR Slovenije je sprejel nove zakonske predloge, in sicer:

Predlog zakona o premoženjskih razmerjih med zakonci.

Predlog zakona o državljanstvu LR Slovenije.

Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o imenih naselij in o označbi trgov, ulic in hiš.

Predlog zakona o vzdrževanju stanovanjskih poslopij.

Predlog zakona o obrtništvu.

Predlog zakona o gozdovih.

Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o posesti in nošenju orožja.

Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o upravnih razdelitvi LR Slovenije.

O novih predlogih zakonodajnega odbora sklepa Ljudska skupščina LRS na svojem rednem zasedanju, ki je začelo 13. t. m.

t. j. 13 kg več kot je bilo predvideno.

Bogata letina ni le rezultat ugodnih vremenskih prilik, temveč je predvsem plod krepitve socialističnega sektorja v poljedelstvu, ki obsega danes preko ene četrtine obdelane zemlje, dalje sistematičnega dela, kvalitetnih semen in mehanizacije poljedelstva, ki je najmočnejša v socialističnem gospodarstvu. Na drugi strani so ljudska oblast in množične organizacije vodile uporno borbo za čim boljše obdelovanje zemlje tudi na privatnem sektorju.

Tudi nega posevkov, kateri posevčajo letošnje leto zelo veliko pažnjo, bo prispevala k dobri letini. V Vojvodini so končali z okopavanjem industrijskih rastlin, povrtine, drugič pa okopavajo koruzo.

KOMINFORMISTI SE BOJE odhoda francoske mladine v Jugoslavijo

Preko 2000 mladincev iz Francije se je letos prijavilo v delovne brigade, ki gredo na gradnje v Jugoslavijo, da bodo tam s svojimi očmi videli resnično stanje. «Humanité», glasilo Komunistične partije Francije, je že dolgo časa pozival mladino, naj ne sodeluje v delovnih brigadah ter poslal pozive vsem svojim pristašem, naj ne izbirajo nobenih sredstev v borbi proti bodočim brigadirjem.

Kominformovska agentura pa ni s svojo gonjo dosegla ničesar. Napredni mladinci so v Latinski četrti v Parizu sklical zborovanje, proti kateremu je CK KP Francije zopet nastopil. «Humanité» je pozival svoje pristaše, naj navsalijo na mladince in preprečijo konferenco. Ta poziv je prinesel tudi «Ce Soir», vendar pa je ob določenih uri prišlo pred dvorano le 200 do 300 razbijačev, ki so vdrlj v dvorano in napadli napredne mladince. Napredni mladinci, ki so napad pričakovali, so v 25 minutnem tepežu kočno odbili kominformiste. V spopadu je bila razbita vsa oprema dvorane. Kominformovski pretepači so metali dele stolov v okna in v stekleno streho dvorane, tako da je bilo tudi od tega ranjenih več mladincev.

Kljub temu surovemu napadu kominformovcem ni uspelo, da bi preprečili konferenco. Na govorniškem odru so javno protestirali proti kominformovskim metodam in kratkemu demokratičnim svoboščin napredni publicisti in javni delavci Claude Bourdet, član nacionalnega odbora francoskega gibanja odpora in prvi predsednik začasnega parla-

Podobne uspehe so dosegli tudi v Baranji in Slavoniji.

Za uspešno pridelovanje na velikih poljih je čez vse potrebno sodelovanje med zadrugami, državnimi posevsti in privatnimi gospodarstvi. Uspehi takega sodelovanja so najbolj vidni v vasi Bekeševci v diakovskem srezu, kjer tekmujejo med seboj zadrugarji in privatniki ter si med seboj tudi pomagajo. Podobno sodelovanje je tudi med kolektivom državnega posestva «Belje» z okoljskimi zadrugami.

Načrtno delo, tekmovanje in socialistična zavest kmečkega delovnega ljudstva bo svoji novi domovini s svojim deležem veliko pripomogla k napredku in zboljšanju življenjskih pogojev vsega prebivalstva.

JUGOSLOVANSKI LES na svetovnem trgu

Celotna Evropa ima 314 milijonov hektarjev gozdov. V Jugoslaviji sami pokrivajo gozdovi 7 milijonov hektarjev površine in je po tem FLRJ na sedmem mestu v Evropi.

Jugoslavija bi zavzemala v bogastvu svojih gozdov boljše mesto, da niso že v začetku devetnajstega stoletja začele tuje sile z izkoriščanjem jugoslovanskega lesa. V Slavoniji je bilo leta 1852 40 žag za slavonsko hrastovino, ki so nazagale letno 60 milijonov desk. Avstroogrski pa je od leta 1898 do 1902 uspelo, da z bosanskimi lesomi okrepi svoje tržišče v Italiji, Egiptu, v Franciji in Nemčiji.

V razdobju med dvema svetovni vojnama je bil položaj jugoslovanskega lesa ugoden. Že v letu 1924 je bilo prodano v inozemstvo gradbenega lesa za 165.280.000 zlatih dinarjev. Gospodarska kriza v letih 1929 do 1932 se je močno občutila tudi na lesnem trgu. V letu 1930 je padel izvoz lesa v Nemčiji za 22 odst., v Madžarski za 32 odst., v Češkoslovaški za 29 odst., v Belgiji za 14 odst., v Egiptu za 7 odst., v Italiji za 6 odst., v ZDA pa za 31 odst.

Leta 1933 se je položaj izboljšal. Že dve leti kasneje je znašal celotni izvoz lesa, računam za 10 let nazaj okrog 16 milijonov ton, za kar je prejela Jugoslavija eno milijardo 120 milijonov zlatih dinarjev.

Nato je prišlo do gospodarskih sankcij proti Italiji, manjša ekonomska kriza v letih 1937 in 1938, konjunktura v naslednjem letu in nato druga svetovna vojna. Po končani vojni pa je razvoj gozdarstva in lesne trgovine krenil novo pot.

PRVO DRŽAVNO PODJETJE «JUGOLESA»

Za uvoz in izvoz lesa je bilo že 6. decembra 1945 osnovano državno podjetje, ki je postalo že od prvega dne važen faktor v jugoslovanski zunanji trgovini.

Po končani vojni je na svetovnem tržišču primanjkovalo lesa. Prekomorske države niso uspeli izpolniti primanjkljaja, ki je nastal zaradi padca izvoza iz evropskih držav. V letu 1947 pa nastane pomankanja dolarjev v uvoznih državah. «Jugoles» je tako stal pred nalogo, da obvlada svetovna tržišča, ki jih je imela Jugoslavija pred vojno. Anglija, ki je pred vojno uvozila 75 odst. lesa od svetovne proizvodnje, je bila najbolj zainteresirana. Cene na angleškem nacionalnem tržišču so določale tudi ceno na evropskem. To tržišče pa je bilo za Jugoslavijo skoro popolnoma zaprto zaradi nezaupanja, ki ga je Anglija odkrito kazala do jugoslovanskega lesa. Toda dobra izbira blaga, posebno bukovega, ki ga je na evropsko tržišče poslala FLRJ, je pripomogla, da je jugoslovanski les prodal na angleški trg. Danes je «Jugoles» eden najvažnejših oskrbovalcev tega tržišča. Po trgovinskem sporazumu, ki ga je Jugoslavija sklenila z Anglijo, je določeno, da bo «Jugoles» izvozil angleški trgovini 600.000 letni lesa. Za devize, dobljene pri prodaji lesa, pa bo dobila Jugoslavija iz Anglije usnje, kemikalije, bombaze in stroje. Za izvozne količine lesa pa bo pod ugodnimi pogoji dobila FLRJ iz Francije avtomobile.

V preteklem letu je «Jugoles» posloval s 36 državami. Najvažnejši izvozni artikel je rezan les. Pred vojno je Jugoslavija izvažala v glavnem hlode, kar predstavlja surovino v najprimitivnejšem stanju. Gozdarje so izsekavali tako, da je po proračunih predvojnega gozdarstvenega ministristva bilo izsekano več, kot je dovoljeval doprinos. Mnoge nove gozdne ceste omogočajo danes izkoriščanje tistih gozdnih predelov, ki so bili do pred kratkim mrtev kapital. V teh gozdovih sekajo določena drevesa, na da bi za seboj puščali golčave.

Kakovost jugoslovanskega lesa odgovorja potrebam v industriji, gradnji, železniškem prometu in zato je pomprašavanje v drugih svetovnih državah po njem veliko ter predstavlja tako les za Jugoslavijo važen vir dohodkov.

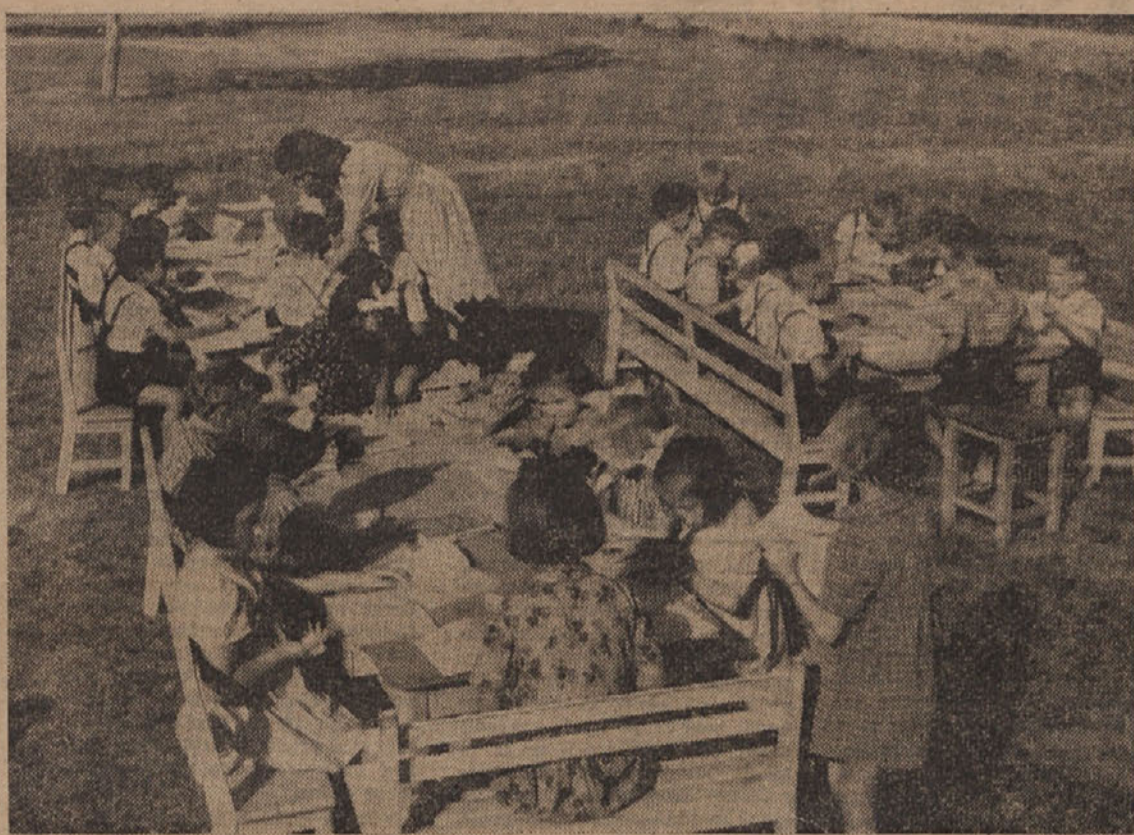
Od 4. do 11. junija so praznovali po vsej Jugoslaviji «Teden matere in otroka». Pri pripravah so sodelovale prav vse žene. Sivale so obleke, krojile igrače, pripravljale slaščice. Težične dela pa je bilo v pripravah za otvoritev novih jastri in domov igre in dela ter novih otroških igrišč. Skupine otrok, cicibanov in pionirjev so se pripravljale za nastope v radiu in za vse kulturne nastope med Tednom matere in otroka. Pri vsem tem svojem delu so tekmovala med seboj. Delovni kolektivi so pomagali ženam v njihovih pripravah, da bi bili otroci delavcev deležni med «Tednom matere in otroka» mnogo veselja in uživali v bodočnosti plodove njihovega truda.

Na predvečer 4. junija so bili po vsej državi kulturni večeri kot otvoritve tedna. Sodelovali so pionirji, pozdravili pa so najmlajše predstavniki Partije, AFZ, Fronte in sindikatov. Po kulturni prireditvi so jim pripravili zakusko in veselo, pristržno zabavo. Tako so pionirji-solarji zaključili šolsko leto in odprli «Teden matere in otroka».

V glavnem mestu republike Jugoslavije, Beogradu, so pionirji v svojem mestu na Košutnjaku sprejeli najboljše pionirje iz republik Jugoslavije. Ti bodo gostje svojih beograjskih tovarišev v času počitnic, se med seboj spoznavali, utrjevali bratstvo, se zabavali in se tudi učili. Vsak po svoji volji si izbere to, kar ga najbolj zanima največ dečkov se je takoj prvi dan prijavilo v letalski krožek, zanimanje so pokazali tudi za mornarico, tehniko, vsi pa bi radi sodelovali pri pionirski železnici ali pa vsaj pri pionirski pošti. V vseh krožkih so seveda tudi pionirke, ki v svojih sposobnostih ne zaostajajo za tovariši-pionirji. Poleg tega imajo tudi dramski odsek, čitalniške krožke, prirodopisne itd. Vse pionirsko mesto je v cvetju, negujejo ga pionirji in pionirke sami.

Poseben uspeh beograjskih žena pa je otvoritev domov za slabotne otroke, v katerih bodo preko celega leta ti otroci deležni posebne zdravniške nege. Imeli bodo v domovih tudi svojo šolo in poklicne vzgojiteljice, ki bodo za njih skrbele. Poleg tega so v «Tednu matere in otroka» odprli nove otroške jasti, dnevna zabavišča in otroške restavracije.

V središču Vojvodine, v Novem Sadu so v «Tednu matere in otroka» pokazale vojvodinske žene plodove svojega prizadevanja. Otvorile so več

Novi domovi in igrišča v «Tednu matere in otroka»

otroških jastri, dojitnic, domov igre in dela v glavnem mestu samem, v najlepšem delu parka pa veliko, lepo urejeno otroško zabavišče z vrtiljaki, gugalnicami, peskom za najmlajše in kar pionirje najbolj privlači — z lutkovnim odrom.

Vsi tereni so pripravili svoje kulturne prireditve. Nastopali so pionirji prav tako Madžari, Slovaki, Romuni kakor Srbi. Za vse enako je veljal praznik matere in otroka, vsi so bili enako obdarovani. Tereni so pripravili tudi razstave vsega, kar so žene pripravile za «Teden». Kot žene na terenu so kolektivni v tovarnih pripravili pionirjem praznik. Tudi tam

so pionirji nastopali, sindikalne podružnice pa so jih pogostile in obdarile.

Med «Tednom matere in otroka» so pripravili pionirjem taborne ognje, ob katerih so partizani pripovedovali svoje doživljaje iz narodnoosvobodilne vojne.

Kot so žene pripravile veselje otrokom v tednu, tako so tudi materam posvetile vso pozornost. Obdarovane so bile matere z več otroki z denarno nagrado, s priborji itd. Po krajih, kjer še ni bilo posvečevalnic za matere in otroke, so v tem času odprli te važne ustanove, organizirali so predavanja o negi otrok in o zdrav-

stvu, da bi se tako dvignila raven delovne žene.

Kot v Vojvodini in Srbiji, tako je «Teden matere in otroka» uspel na Hrvaškem. Pionirjem so odprli nove jasti in zabavišče v Maksimiru. Žene, frontovci in člani sindikatov so hiteli z delom, da so do «Tedna» igrišče dokončali. To je že drugo igrišče v mestu Zagreb. Prvo je v bivšem vrtu kaptolskih župnikov na Ribnjaku, krasnem parku v centru mesta, ki so ga do konca vojne uživali le duhovniki, ki so se sprehajali pod košatimi kronami temnih dreves. Danes je tam vse živo cicibanov in pionirjev.

V «Tednu» so po rajonih imeli otroške sejme, kulturne prireditve, sprejeme, v katerih smo videli pionirje kot rože, metuljčke, pačke, večji pionirji in pionirke pa so se nam predstavili kot modelarji, mornarji, ki so bodili ob parniku, lutkarji, ki so vozili svoje gledališče itd. «Teden matere in otroka» je po vsej Jugoslaviji prav dobro uspel. To je zasluga predvsem aktivnosti jugoslovanskih žena, ki se niso strašile truda, da so čim več doprinele za uspeh. Kljub delu, saj so skoraj vse žene v Jugoslaviji zaposlene v industriji ali drugod, so ves svoj prosti čas posvetile organizaciji, šivanju in prostovoljnemu delu pri gradnji igrišč. Tudi žene zadržnice so sodelovale ter v okviru delovnih zadrug organizirale «Teden matere in otroka».

Ljudska oblast, fronta, partija in sindikati so prizadevanje žena podprli in la tako, s skupnim delom dosežajo narodi Jugoslavije povsod krasne uspehe.

GROZDANA

Skupščina FLRJ podpira konvencijo proti genocidnim zločinom

Na javni seji odbora za zunanje zadeve Ljudske skupščine FLRJ je podal Vladimir Dedijer poročilo komisije za izdelavo načrta poslovnika odbora za zunanje zadeve Ljudske skupščine FLRJ. Dalje so na seji razpravljali o konvenciji za kaznovanje in preprečevanje genocidnih zločinov.

Pomočnik zunanjega ministra Leo Mates je predlagal, da Ljudska skupščina FLRJ ratificira konvencijo, ki je bila sestavljena na tretjem zasedanju OZN. Konvencija, čeprav je pomanjkljiva, je vendarle kot celota napredni mednarodni akt. Konvencija obsoja fizični in biološki genocid (iztrebljanje rodov) in poziva narode, da se proti njemu bore.

V diskusiji so narodni poslanci, med njimi France Bevk, poudarili zločine nad Jugoslavo izven meja in izjavili, da je tudi kulturno zapostavljanje nacionalnih manjšin zločin.

KOMINFORMIADI

VZIGALICE — DOKAZ, DA JE PRESLA FLRJ V IMPERIALISTIČNI TAVOR

V članku «Tako bodo vsi končali» piše češki novinar o procesu proti imperialističnim agentom na Češkem, ki so obtoženi izdajstva, vohunstva, sabotaže, umorov in priprav na vojno. Seveda novinar ni mogel biti novinar v Gotwaldovi državi, če ne bi tudi v ta članek o čeških vohunih in izdajalcih ne vpletel tudi Jugoslavije. Tako pravi:

«Njihov zaveznik je Morilec Tito, ki je zato, da bi mogel biti na oblasti, prodal svoje ljudstvo v jarem angloameriškega izkoriščanja».

Ker češki novinar ni navedel za te svoje trditve nobenih konkretnih dokazov, mu postrežemo mi z izjavo kominformističnega razbijača, ki je bil med napadalci na zborovalce, francoske mladince, ki so se javili v delovne brigade za Jugoslavijo:

«Jugoslavija je prešla v imperialistični tabor, dokaz za to je, da pošiljajo Anglosaksonci v Jugoslavijo vzigalice»

KAKšno JE RAZMERJE ?

Radio Sofija je prinesel poročilo o stanju bolgarsko-sovjetskega bratstva. Leta 1946, dve leti po osvojitvi Bolgarije je bilo v Zvezi bolgarsko-sovjetskih društev skupaj 2.000 članov. Danes je v Bolgariji 4.000 takih društev, a članov je 1.200.000. V treh letih je bilo v Bolgariji 140.000 predavanj o Sovjetski zvezi. Glasilo Zveze «Bolgarsko-sovjetska enotnost», ki je pred tremi leti imela naklado 10.000 izvodov, izhaja danes v 180.000 izvodih, ter zavzema tako prvo mesto med vsemi periodičnimi listi v Bolgariji. Drugi časopis «Bolgarsko-sovjetsko prijateljstvo» se tiska v 16.000 primerih. Organiziranih je bilo 3.400 razstav, ki povečujejo Sovjetsko zvezo. V vseh krajih Bolgarije imajo na tisoče tečajev za ruski jezik.

Toda vse to ni dovolj, pravi radio Sofija, treba je še forsirati poglobljanje znanja o bratski deželi in naklonjenost do Sovjetske zveze, treba je iskati nove in nove oblike za ta smoter.

Pri vseh teh številkah bi bilo zanimivo vedeti, koliko predavanj je bilo v Bolgariji, ki niso obravnavala Sovjetske zveze ter prav tako vedeti, koliko je bilo n. pr. razstav, ki so prikazovale bolgarsko kulturo, dalje kakšna je naklada listov, ki so posvečeni Bolgariji itd. Tedaj bi lahko iz tega potegnili zaključek, ali so gornje številke samo impozantne — ali tudi opravilne.

SOVJETSKI UMETNIKI NA GLASBENEM FESTIVALU V PRAGI

Na glasbenem festivalu «Praska pomlad» so sodelovali tudi umetniki iz Sovjetske zveze. Brez dvoma je bil njihov nastop tudi za kulturno razvijanje Čehe velik dogodek. Kritike so bile polne najvišje hvale. Pisali so, da pomenijo nastopi sovjetskih umetnikov mnogo več kot navaden umetniški dogodek. «To je velik praznik praska ljubezni in občudovanja, spontana manifestacija hvalečnosti osvobodjenega ljudstva predstavnikom novega življenja, novega sveta. Sovjetski umetnik je k nam prišel v uniformi rdečarmejca... Razdajali so nam svoja srca, z glasbo so nam delili najdragocenejše, kar sovjetski človek ustvarja: radost, srečo, vero v človeka. Dočim so umirali na praskih ulicah zašnji heroji te vojne za nas in za našo svobodo, so njihovi tovariši že peli...»

Rdečarmejci so umirali za svobodo češkoslovaškega ljudstva, in zdaj, najsi bo «Praska pomlad», kongres Parize, trgovinske pogodbe, povsod mora biti sovjetski človek prvi, povsod ga morajo občudovati in mu peti slavo.

SOVJETSKI FILM O IZUMITELJU RADIA

Sovjeti so snimali film «Aleksander Popov», v katerem prikazujejo življenje in delo izumitelja Popova, ki je baje, po ruskih virih, izumel radio. Marconi pa mu je izum ukradel in ga prodal kapitalistom. Tako film.

Kaj bodo na to dejali italijanski kominformisti?

Seja anketnega pododbora Ljudske skupščine FLRJ

VLADI ČSR IN ALBANIJE PREGAZILI VSA MEDNARODNA NAČELA V ODNOSIH DO FLRJ

Anketni pododbor Ljudske skupščine je imel sejo, na kateri je obravnavala sovražna in diskriminacijska ravnanja češkoslovaških in albanskih oblasti proti diplomatskim predstavnikom in državljanom FLRJ v ČSR in Albaniji.

Anketni pododbor je zaslišal pričevanja med njimi očeta Dimitrija Dimitrijeviča, ki je v letošnjem aprilu podlegel zaradi mučenja v češkoslovaških zaporih. Tanasije Dimitrijevič je izjavil, da mu je njegov sin lani, ko ga je obiskal, dejal, da je prišla policija izvajati nanj pritisk, da bi vstopil v češkoslovaško obveščevalno službo.

Radecki Mikulje Vladimir, bivši uslužbenec agencije jugoslovanskega rečnega brodarstva v Komarnu na Češkoslovaškem je izjavil, da so zahtevali od njega, naj vstopi v sovjetsko brodarstvo, mu ponujali višjo plačo in ga hoteli prisiliti v obveščevalno službo ter mu pri tem grozili, da ga bo čakal strel na slehernem vogalu, če ne bo v to privolil. Na policijski postaji v Nitri, kjer je bil zaprt, so ga poskušali zastrupiti z ogljikovim monoksidom.

Bivši odpravnik poslov jugoslovanskega veleposlaništva v Pragi dr. Ivan Murko je poročal, da so od 13 diplomatskih jugoslovanskih predstavnikov brez slehernega vzroka in na nedovoljen način izgnali 12, izgnali so tudi radiotelegrafiste, s čimer je bilo jugoslovanskemu veleposlaništvu onemogočeno posluževati se običajnega načina obveščanja s svojo vlado po radiotelegrafiji.

Poleg jugoslovanskih diplomatskih predstavnikov so češkoslovaške oblasti izgnale jugoslovanske državljane, ki

se niso hoteli odreči svoji državi. Poleg tega so dali jugoslovanskemu klubu v Pragi, sestavljenemu iz pesnice izdajalcev in dezertirjev pravico, da izdajajo jugoslovanskim državljanom osebne izkaznice in dovoljenja za bivanje, kar pomeni, da so uradno dale privatni organizaciji, ki se bavi s sovražno delavnostjo proti Jugoslaviji, službo konzularnega oddelka veleposlaništva FLRJ. Jugoslovanskim državljanom, ki se žele vrniti v FLRJ ne dovolijo, jih aretirajo, a po aretaciji se za njihovo usodo redno ne more ničesar zvedeti.

Kot češkoslovaška tako tudi albanska vlada postopa nasilno z jugoslovanskimi državljanji in diplomatskimi predstavniki FLRJ. Praktično je jugoslovanskim predstavnikom onemogočeno vsako kretanje. Albanske oblasti so prepovedale vsem obrtnikom v Tirani, da bi napravili jugoslovanskim predstavnikom kakršno koli uslugo. Celotno zdravnikom so prepovedali nuditi vsakršno pomoč Jugoslovanom.

Zaradi tega je zunanje ministrstvo FLRJ ustavilo delo jugoslovanskega poslaništva v Tirani in javilo, da ga bo ponovno odprlo, ko bo dala albanska vlada jamstvo, da bo spremenila svoj odnos do jugoslovanskega predstavništva v Tirani. Albanska vlada je na to sporočila, da želi imeti odnose med FLRJ in Albanijo, vendar je mnenja, da nima ničesar spremeniti v svojem stališču in ravnanju do poslaništva FLRJ. Jugoslovanska vlada je na to odgovorila, da izjava albanske vlade ne more tolmačiti drugače, kot da namerava ta nadaljevati z diskriminacijskimi postopki in onemogočiti posla-

ništvu nadaljnje delo v Albaniji. V tem primeru je edino albanska vlada odgovorna za poslabšanje diplomatskih odnosov med Jugoslavijo in Albanijo.

Na seji anketnega pododbora je podal svoje mnenje tudi strokovnjak za mednarodno pravo dr. Milan Bartoš, ki je izjavil, da je ravnanje češkoslovaških in albanskih oblasti kršitev tistih pravil, ki se v mednarodnem pravu imenujejo pravila o kurtoaznem vedenju do tužcev. Kršili so vse človečanske pravice in poteptali eno izmed treh glavnih funkcij diplomacije, t.j. jugoslovanskim uradnim predstavnikom so odklonili pravico do varstva lastnih državljanov v ČSR. Izgoni predstavnikov so tudi proti vsakemu mednarodnemu pravu, prav tako prepoveduje Ustanovna listina Združenih narodov preprečevanje vrnitve jugoslovanskim državljanom v domovino. Protipravno so tudi vse aretacije, odrekanje zdravniške pomoči (primer Dimitrijeviča) pa je kaznivo dejanje.

Prof. Bartoš je dalje ugotovil, da v zgodovini diplomacije in mednarodnega prava ni mogoče najti toliko izgovorov diplomatskih predstavnikov v vsem XIX in XX stoletju, kolikor so države Kominforma izgnale jugoslovanskih predstavnikov od resolucije do danes.

Prof. Bartoš je v svojem govoru ugotovil, da ne gre le za kršitev temeljnih pravil kurtoazja, temveč za prave kršitve mednarodnega prava. Smisel vseh teh ukrepov je otežkočanje in onemogočanje diplomatskih funkcij jugoslovanskih predstavništva. Ta načela popolnoma nasprotujejo načelom, na katerih je zgrajena Organizacija združenih narodov.

ZRAČNA KOPEL

Zračna kopel vpliva zelo blago... Težno na kožo in jo lahko prenaša tudi slabotno telo.

vajami, zlasti je važno, da zjutraj ritmično telovadimo vsaj dobrih deset minut...

Da na kratko še enkrat povemo: za vsakdanjo nego telesa je potrebno, da se zjutraj, takoj, ko vstanemo, goli zračimo deset do dvajset minut...

Dr. S. S.

Takole oblekco iz karirastega platna za vroče dni lahko sama sešiješ, pa tudi kopalke za svojo debellako sama spleti. Za 2-3 leta staro deklico potrebuješ 60 g voine

HIPERMANGAN

V gospodinjstvu uporabljamo čestokrat hipermangan, imenovan tudi kalijev permanganat, kot zelo dobro razkuževalno sredstvo.

V vojni so otirali konjem kožo z 1 do 2 odst. vodno raztopino hipermangana.

V 1 litru vode raztopi 20 gramov hipermangana. Če si izprašal lase s to raztopino, bodo postali rjavi.

Raztopina hipermangana je pa predvsem važna zato, ker je zelo dobro razkuževalno sredstvo. Ima namoreč to lastnost, da uničuje povzročitelje bolezni.

Otrok in počitnice

Otrok se mora na počitnicah počutiti popolnoma sproščen, svoboden ter ne sme neprestano poslušati materinega vpitja.

Hrana naj bo v počitnicah lahka, čim manj slaščic in če si ob morju, nič čokolade.

Pa tudi kovanje mora biti smernot! Otrok ne sme biti predolgo v vodi, h kovanju ga ne smemo siliti.

Mlade solarje v počitnicah ne smej obremenjevati s pretiranim učenjem. Zadostuje dnevno le pol ure pisanja, branja in kratka računska naloga.

Slovenska mati, pošli svojega otroka v slovenske kolonije!

izlet, daj otroku kruha s sadjem, stroj ali marmelado. Po kosilu naj mali vedno počiva vsaj eno uro v zatmenjeni sobi.

Pozor pred soncem! Sončenje je zelo zdravo in koristno le, če ni pretirano. Mali naj ima na hudišču soncu vedno pokrito glavo.

TRZASKA KUHINJA

Rdeče jagode na malteski način Operi 30 dkg jagod in jih osuši. Nato prereži dve pomaranči na polovico.

Marmelada iz rdečih jagod Osnaži 1 kg rdečih jagod, jih operi z vodo in limoninim sokom ter jih odcedi na sito.

1 liter vode razkužiš samo z eno kapljo klor.

RIBJI TRG MIŠ

Ljudje so včasih čudni in nerazumljivi. Navadijo se, recimo hoditi v neko gostilno in tam sede in se dregnajo, vse hoče piti v tej gostilni.

Miš, ali kot ji pravijo pri nas sorzo, je dobra riba, zelo okusnega mesa in še precej velika, toda skoraj nobeden je ne kupi.

Miš je rdečkasto-oranžne barve in vzdolž celega telesa nosi večje temnosive do rdečkaste pege.

Telo je zaokroženo, skoraj valjasto in malo stisnjeno. Glava je majhna, nekoliko ploščata.

NASVETI in odgovori ljudskega zdravnika

K. H. Rovinj: Lahko se zanesete na zdravnike, ki so pregledali vašo mater.

P. B. iz Trsta: Zelo se mi pote roke in noge, posebno kadar sem nervozna. Postanejo mi mrzle in vlažne.

Odgovor: Vsak človek ima svojstven način potenja in vsak pot ima svojstven vonj.

K. J. iz Boljunca: Moj triletni sinček postaja vedno bolj bled in zaspan ter vedno slabe volje.

Odgovor: Lahko so to samo znaki slabokrvnosti, ki pridejo do večjega izraza prav sedaj na pomlad.

stopi vročina, in ki izginejo čim damo otroku ustrezna zdravila.

V. Z. iz Trsta: Kadar sem prisiljena hoditi po soncu, me boli glava; pa še bolj neprijetno je, da tudi ponoči slabo spim.

Odgovor: Če vam sonce povzroča glavobol, ogibajte se ga.

Nasveti

Praske na Jesu ublažiš, če jih zdrgneš z zamaškom, namazanim z lesnim oljem.

Zamazan likalnik zločisti se toplaga s kvadratno krpicco, s katero si ovila žličico drobne soli in ščepec krema za parkete.

Sveže plesnive madeže na perilu odstraniš, če plesnivo mesto namočiš za nekaj ur v kislo mleko.

1 liter vode razkužiš samo z eno kapljo klor.

na spodnji pa enega. Miš se najraje drži kamenitega dna, ki je poraslo z algami. Odlično plava in si išče hrano.

Miš je riba Severnega morja, pa tudi pri nas jih ni ravno malo.

Drsti se jeseni; je zelo plodovita. Toda mnogo njenega zaroda se uniči.

Zobčke ima majhne in konicaste; luske so zelo majhne in sluzaste.

Lesnega črva uničiš, če vbrizgaš z brizgalko mešanico 10 delov terpentina, 10 delov petroleja in 1 del naffalena v prahu.

Sladkorne madeže odstraniš s porbarvanega usnja z mlačno milnico in mehko gobo.

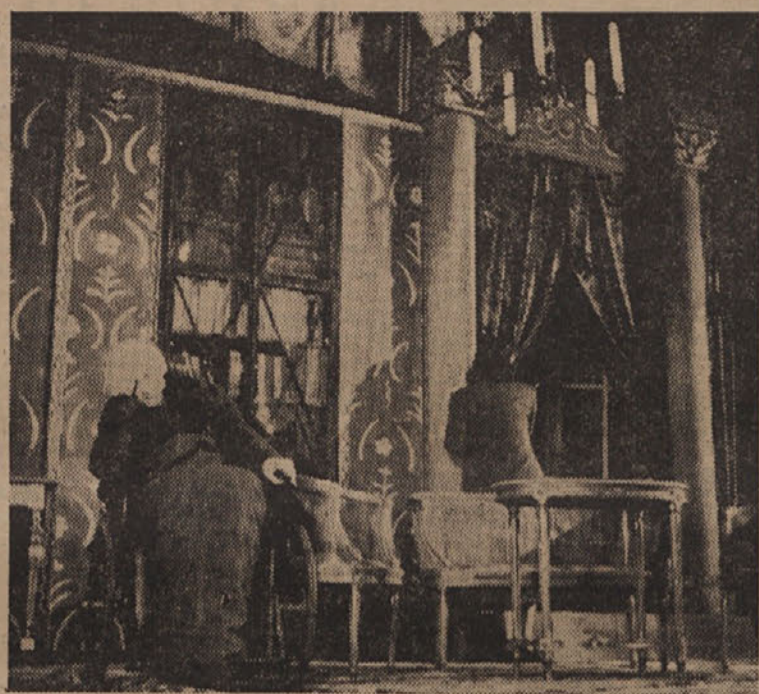

● sedanji slovenski književni tvornosti

Društvo slovenskih književnikov je dne 9. t. m. imelo v Ljubljani svoj letni občni zbor, na katerem je predsednik M. Kranjec v obširnem poročilu podal stanje sedanje slovenske književne tvornosti in zanimivo označil problematiko v delih sodobne slovenske književnosti. Dejal je, da je v zadnjem poslovnem letu izšlo 19 izvrčnih slovenskih knjig od teh 13 povsem novih, ki so večinoma plodovi zadnjih let ali posegajo celo v predvojno dobo. Književniki sodelujejo v 4 revijah in tudi dnevnikih.

Socialistični realizem ni problem. Za sodobno sovjetsko literarno tvornost ni pri nas nobenega posebnega zanimanja več, pač pa se čutijo rahli vplivi zahodnih literatur, ki pa imajo svojo kal že v prejšnjih časih. Ali naj naša književnost išče vzorov drugod, ali naj raste iz domačih tal? Graditev socializma in socialističnega človeka pri nas zahteva, da je naš književnik povezan s časom in razmerami v domovini. Naša književnost je razredna, socialna in nacionalna. Proze, kakršna se je pisala pred vojno, ne zasledimo več. Naša literatura ni ne naročena ne diktirana; sleherni slovenski književnik stoji na razpotju med sedanjostjo in preteklostjo in stremi za tem, da opisuje današnjega človeka, pri čemer se mora vedno vprašati, kakšen je bil ta človek v času narodnosvobodilne borbe, v tem velikem vozu, po katerem smo vsi usodno navezani na največji prelom v naši zgodovini. Nekdanja shema naše novele je danes mrtva.

Revolucijski proces je vse pregnetal, steherni naš človek je prepognjen z ritmi sedanjosti in naš pisatelj se ne more ogniti srečanju s stvarnostjo naših dni. Nato je tov. M. Kranjec prikazal nekaj konkretnih primerov in se ob njih ustavil. Naše pisatelje mikajo danes predvsem motivi iz NOB, iz povojnega življenja našletim pogosto na motive borb za agrarno reformo in podobno. Razmera malo je problematike iz delavskih vrst. Prav tako je mrtvo v naši literaturi mesto. Takih zanimivih momentov našega novega življenja je seveda cela vrsta, ki čakajo pisateljeve analize in oblikovanja. Nato je orisal sodobno poezijo. Med letom so izšle 3 pesniške zbirke. Okoli 30 pesnikov je objavilo 150 pesmi, ki kažejo voljo do življenja in zblizanja z ljudmi. Bolne sentimentalnosti ne najdeš več, izrazi so preprosti, motivi marsikdaj podobni. Glede eseja je dejal, da še ni široko posegel v našo problematiko. Kritika povojno rešuje sodobna vprašanja in obeta čvrst razvoj. Mladinska književnost je v preteklem letu podala nekaj odličnih del, kakor letu Prežihove «Solzice», Bevkova «Mlada leta», in Seliskarjeve «Črtice». Ob ključku svojega poročila je navedel še delo za scenarij, ki pomeni novo literarno zvrst.

Prizor iz 1. dejanja drame «Ogenj in pepel»

PROSVETA med ljudstvom

Sv. Križ je zopet povzel svojo kulturno tradicijo. Ze od nekdanj so si Križani močno prizadevali za prosveto in izobrazbo in njihova žilavost in vztrajnost je v daljni in bližnji preteklosti vedno rodila bogate uspehe. Kraška tla, slikovitost prirode, trdo delo na morju ali v tržaški lukj in tržaških delavnicah, trdo delo v bregu v vinogradih pri obdelovanju v ogradah in njivah in na paštnih, kamor je treba z muko vse znositi in od koder je zopet treba pridelke na ramenih prenesti na vrh, na planoto, in morda šele od tam zvoziti na domače, vse to je povzročilo, da so postali tamošnji ljudje odpornej in zavedni ter razgledani. Pred prvo svetovno vojno, med obema vojnoma je obstajala v Sv. Križu močna prosvetna matica, žarišče kulturno prosvetnega delovanja, vse tja do razpusta prosvetnih društev po fašističnih oblasteh. Podtalno prosvetno delo pa niti potem ni zamrlo. Po drugi svetovni vojni so Križani zopet ustanovili svoje prosvetno društvo, ki je uspešno delovalo. Po resoluciji Informbiroja je pa žal nastopil močan zastoj. Vendar pa so se v Sv. Križu zopet zbrali prosvetni delavci in začeli na novo z delom.

V četrtek 8. t. m. je domača dramska družina uprizorila Stan-dekerjevo dramo v treh dejanjih «Prevara». Igralci so se resno lotili dela pod dobrim in spretnim vodstvom požrtvovalnega člana SNG tov. Staneta Raztresena. S trdno voljo, veliko vnemo, ljubeznijo, navdušenjem in vztrajnostjo so igralci pripravili to delo in uspeh predstave jih je bogato poplačal za njihov napor.

Strastnega Lemeža, ki se poslužil tudi zločina, da bi dosegel to, kar misli, da je njegov življenjski cilj, je prepričljivo podal Srečko

Maganja. Zares dobri so bili še ostali nositelji glavnih vlog kakor Sedmak Alma, ki je precej težko vlogo Lonke prav lepo podala; dalje Giorgi Sonce Marija, ki je bila Lemeževa žena Tereza, Vera Košutova kot Pepa, Svab Marija kot Tina, Košuta Rudi kot ženin Tone, Košuta Edi kot Simon. Trinsedemdesetletna Semec Ana, ki ni novinka na odru, je dobro podala Tonetovo mater. Prav tako je dobro igral 70 let stari Purič Jože. Najmlajši igralec pa je bil štirinajstletni Košuta Kamilo. Nastopili so še Dovšak Mirko kmet, Antončič Ervina godec, Kralj Jože, Tance Mila, Sirk Irena, Kovač Vanda, Stepančič Srečko in Kariš Vladimir kot

V SPOMIN OTONU ŽUPANČIČU PEVCU NARODOVE SVOBODE

Pred letom dni, 11. junija, je umrl Oton Zupančič. Ob prvi obletnici je slovenska javnost počastila spomin glasnika narodovega materialnega in duhovnega življenja, ki je pel poleg svojih osebnih duševnih doživetij tudi o življenju svojega naroda v njegovih lepota in trdota.

V soboto 10. t. m. je predsednik Irvršilnega odbora ljubljanske oblasti tovariš inženir Jože Levstik sprejel predstavnike najboljših osnovnih šol, sedemletk in srednjih šol ter predstavnike najboljših kulturno-umetniških društev ljubljanske oblasti. Med te so razdelili denarne nagrade in diplome po sklepu Izvršnega odbora ljubljanske oblasti, ki je v počastitev Otona Zupančiča ustanovil Zupančičevo nagrado v znesku 200.000 din.

Zaradi ureditve literarne zupščine in spomenikov, ki so v zvezi z življenjem in delom ljudoškega umetnika-pesnika Otona Zupančiča, je bil ustanovljen odbor za ureditev zupščine Otona Zupančiča, v katerega je predsednik vlade LRS imenoval nekatere vidnejše

kulturne delavce. Ministrstvo za znanost in kulturo LRS bo dalo odboru navodila za čelo.

V soboto 10. t. m. je odprl v navzočnosti predstavnikov oblasti, znanosti in umetnosti predsednik slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Fran Ramovš razstavo Zupančičevih knjig in rokopisov, katero je priredila omenjena akademija v Naročni in univerzitetni knjižnici. Razstava ima namen približati javnosti pesnikovo delo, njegovo rast in okolje, v katerem je pesnik ustvarjal. Od enega konca razstave do drugega spremljamo pesnika na poti njegovega življenja in ustvarjanja ob njegovih rokopisih, slikah, knjigah, pisnih, ob listinah, kj govore o njem.

V nedeljo 11. t. m. so v avli ljubljanskega dramskega gledališča odkrili spominski kip Otona Zupančiča, mnogoletnega upravnika slovenskega narodnega gledališča. Kip — delo kiparja Zdenka Kalina — je prevzel v varstvo ravnatelj drame tov. Slavko Jan.

Za obletnico smrti so izale pri Slovenskem knjižnem zavodu Zupančičeve «Izbrane pesmi» v mihiaturni izdaji v 10.000 izvodih na 278 straneh. Zbirko je uredil Janko Glazar. Ta zbirka bo najbolj pomagala širiti Zupančičevo umetnost med slovensko javnost in te knjižice bodo prav gotovo zelo priljubljene. Prepričan smo, da je ta naklada mnogo premajhna.

Slovenji iz Trsta in Primorske se moramo še prav posebno zavdati, da je Zupančič trepetal za usodo slovenskega rodu na Primorskem in v tržaškem mestu, ohraniti moramo v nas to zavest, tako da bo šlo sporočilo, ki smo ga sprejeli od njega in od rodu tistih dni, od roda do roda. V pesmi «Zemljevid» nam je povedal to svojo zaskrbljenost in svoje sočustvovanje:

«Ko drugi grabijo vse dalje, širje, boš rod, ki bivaš toč, boš v duši čvrst? O, kaj bo z vami, vi mejniki štirje, Celovec, Maribor, Gorica, Trst?.. Rod Primorske, na katero je »gam bog udaril sonce, svoj pečata, je ostal tudi v dobi trpljenja v duši čvrst in zato bo ostala Zupančičeva beseda in misel za vedno v njem in ohranil bo Zupančiču vsa hvaležnost za njegovo veliko sočustvovanje.»

svatje, prežarji, orožniki. Vsi ti nastopi so ustvarili skladno celoto.

Pohvaliti moramo dobro izgovarjavo, kar je pri ljudeh, ki so obiskovali italijansko šolo, že posebno omembe vredno. Kratanje na odru je bilo dovolj sigurno in predstava je tekla gladko brez kakih običajnih diletantskih nerodnosti, zatikanjšumov in ropotov za odrom itd. Povsod je bila opaziti dobra, vestna in smiselna režija.

Igralci so pokazali precejšnjo zmogljivost. Ta dramska družina spada brez dvoma med boljše odrske skupine in vse kaže, da se bodo igralci še zelo razvili.

Dvorišče pri Bibčevih je prav primerno za predstave, ker je zelo prostorno in akustično. V četrtek je bilo natrpano občinstva, ki je z velikim zanimanjem sledilo poteku dejanja kljub temu da je «zaščitnik» slovenske kulture Justo Košuta nagovarjal ljudi, naj grejo rajši v kino gledat «Meksikanske noči».

PETAR KONJOVIĆ

Dr. Dragotin Cvetko

Ustvarjalno delo Petra Konjovića se začne ob prehodu v naše stoletje, ko vodijo srbsko umetno glasbo ideje Korneilja Stankovića, Josifa Marinkovića in Stevana Mokranjca, treh utemeljiteljev srbskega glasbenega nacionalizma, ideologov, ki so sledili družbenim silnicam svojega časa in so skladno idejam nacionalnih kompozicijskih šol 19. stoletja usmerili svoj pogled v ljudsko glasbeno tvorbo. V njej so iskali izvore umetni glasbeni tvorbi, ob njej so se oplajali, iz nje so črpali spodbude za lastno ustvarjanje.

Takšno miselnost si je osvojil tudi Konjović in jo utrdil zlasti v času svojega praškega študija, ko je spoznaval prizadevanja Vitezslava Novaka na področju slovaške narodne pesmi, in ustvarjalne značilnosti Smetane, Janačka in drugih pomembnih slovenskih skladateljev, med njimi zlasti ideologijo Musorgskega in Borodina. Vse te vplive, ki so prihajali z raznih strani, je označevala več ali manj skupna ali vsaj zelo sorodna idejna linija, ki je bila blizu Konjovičevemu pojmovanju glasbene ustvarjalnosti. Zato se je Konjović obrnil k pridom tiam teh mojstrov in njihovih šol in se tudi poglobil v delo Stevana Mokranjca. Proučeval je problem modernega stiliziranja in harmoniziranja ljudske pesmi, zanimal se je za ljudski, srbski govor kot osnovo za gradnjo muzikalne arhitektonike, v izrazu ljudske čustvenosti je iskal prvine dramskega oblikovanja in psiholoških fines, na temelju katerih naj bi se odvijale situacije. Klesal si je svojo ustvarjalno metodo, osvajač izsledke svojega raziskovanja, da so postajali sestavni del njegove ustvarjalne bitnosti in so preko nje dobivali odraz izvršne skladateljeve sile, pre-

pojene z duhom ljudskega glasbenega snovanja.

Na teh in takšnih osnovah se je razvijala Konjovičeva skladateljska osebnost. Konjović je z izrazito ustvarjalno silo stopil na pot, ki so jo začrtali njegovi veliki predhodniki. Sledil jo je vse razdobje svojega delovanja, ki kaže tipičnosti njegovih naziranj. Prepričan v ljudski melos, poznavajoč dosežke modernih stilnih smeri evropske umetne glasbe in tehnično pripravljen je začel plodno posegati v glasbeno ustvarjanje. Pisal je dela, ki so se umetniško vedno bolj razraščala in so se najbolj razmahnila, ko je prešel v zrelo obdobje svojega skladateljskega razvoja.

Naslonitev na ljudsko motiviko kažejo že njegovi začetni samospelvi. Po teh je zbral in obdelal stonarodnih melodij pod naslovom Moja zemlja, ki mu je bila nekaka študijska podlaga za nadaljnje ustvarjalno delo. Z njo se je poglobil v značilnosti elementov ljudske motivike, jih doživljal in presajal vase, da bi jih prignete s svojo izvršnostjo samobitno prežil v svojo glasbo. Ta zbirka pa razodeva tudi njegovo stalno orientacijo: harmonično je v njej moderno zajeten, izogiba se običajnih prijemov, ki so dotlej z izjemo Marinkovića in Mokranjca označevali oblikovanje ljudskega melosa v srbski glasbi. Tako že v teh začetnih delih uveljavlja svojo osebnost in vnaša v nje svoja občutja in nazore. Še značilnejša je njegova smer v simfoničnih variacijah na selu, ki jih je posvetil svojemu vzorniku Mokranjcu in mu svoje spoštovanje izrazil s tem, da je v njih uporabil temo iz X. rukoveti (Pušči me) ter ohranil izvršno Mokranjčevo tonaliteto in harmonizacijo. Idejne osnove njegovih naziranj kažejo tudi

ostale večje in manjše Konjovičeve skladbe:

V svojem razvoju je Konjović vedno bolj čistil svoj pogled, iskal svoj izraz in sproščal svoje sile. Ta nežno čuteči lirik je vedno močnejše razodeval tudi smisel za dramatiko in se je končno znašel tam, kjer je najizrazitejši: na področju odrske glasbe. Leta 1917 je napisal Miloševo ženidbo, znano kot Vilin veo, leta 1929 je ustvaril Kneza od Zete, kjer na tekst Laze Kostića v dramskih scenah prikazuje tragedijo Maksima Črnojevića. Leta 1931 je sledila njegova najbolj dognana opera Koštana na tekst Bore Stan-kovića. Če se v Miloševi ženidbi preizkuša, so v Knezu od Zete njegovi pogledi na operno oblikovanje že mnogo bolj jasni. Naglas, pravilno razumevanje teksta in struktura melodičnih linij so mu središče pozornosti. Verno hoče slediti psihološkim odtokom vsebinske zasnove. Temu ustrezno oblikuje melodične linije v široko razpietenem recitativu, harmonsko je pester, modulatorično drzen in marsikje samosvoj, zvočno je bogat, včasih še prepoln. Koštana je stilno še bolj izčiščena in enotna, arhitektonsko plastična zgradba z bogato melodično, harmonsko in ritmično strukturo, blestečo instrumentacijo in učinkovitostjo. Vse opere, ki so po značaju pravzaprav glasbene drame, preveva duh ljudskega melosa, ki dobiva v njih izvršne skladateljeve poteze. V slednji, Koštani, se je Konjović široko razpel. Tako je Koštana najvišji skladateljev vzpon na tem ustvarjalnem področju in hkrati delo, ki predstavlja višek dosedanjih prizadevanj na področju srbske operne tvorbe.

Igralska skupina iz Sv. Križaja je pretekli teden nastopila v domači vasi z igro «Prevara». Premieri je prisostvovalo nad 400 domačinov.

KERESOVA NESMRTNA PARTIJA

Sahovski turnir kandidatov za svetovno prvenstvo v Budimpešti je prinesel nekaj krasnih partij. Posebno veljemojster Keres je zadivil z duhovito in težko preračunljivo kombinacijo v svoji partiji proti vele...

Sicilijanska partija. Beli: Keres 1. e2-e4 2. Sgl-f3 3. d2-d4 4. Sf3-d4. Črni: Kotov c7-c5 d7-d6 c5-d4 Sg6-f6. Z. 2 - d6 se je črni izognil nevarni varianti, ki nastane po 2. - Sc6 3. d4 c4: 4. Sd4: Sf6 5. Sc3 d6 6. Lg5! itd. 5.Sbl-c3 a7-a6. Črni se razvija po receptu starega mojstra Paulsena.

6. Lf1-e2 Dd8-c7 Ta način razvoja v tej partiji kakor bomo videli ni bil dober. Bolje je vsekakor e6. 7. Lc1-g5! Sedaj pa e6 ne gre več, ker beli potem vzame na f6 in oslabi črne kmete. Prav tako ne gre več zmajeva variantas 7. - g6 iz istega razloga. 7. 8. 0-0 Sb8-d7 e7-e6 Prepreči neprijetno potezo Sd5! 9. Le2-h5!

Navidezno je grožnja 10. Se6: preveč preprosta, da bi jo Kotov ne bi videl. Poteza pa ima še drugo nevarno ozadje. Ako študiramo položaj, že vidimo za črnega prve obrambne težave. Ne bi bilo dobro iz pozicjskih ozirov 9. — Sh5: zaradi 10. Dh5: Sf6 11. Lf6: gf6: 12. Kh1 Le7 13. f4! z jasno boljšo igro za belega. Tudi 9. — g6 ne gre, ker bi bila vsa črna polja v črni kraljevi poziciji izrazito slaba. Prav tako ne gre 9. — Sb6 10. Lf6: gf6: 11. f4! z izredno močnim napadom. Po daljšem premisslivanju se je Kotov odločil, da parira grožnjo s potezo Dc4, ki pa je od imenovanih možnosti še slabša. Kotov ne vidi, da mu Keres pripravlja globoko past. 9. — Dc7-e4? 10. Sd4-e6!!

Redko vidimo partije s stličnimi žrtvami. Kombinacija, ki jo izvodi beli je tako težko preračunljiva, da res ne vidimo kaj se skriva za to presenetljivo žrtvijo. Spominja nas na partije bivšega svetovnega prvaka Aljehina, ki je neštokrat v stličnih situacijah prav tako zaigral, ne da bi mogli predvideti nadaljni razplet partije. 10. — Dc4-e6: 11. Sc3-d5 Črni je že v zadregi. Grozi Sc7+, Črni skakača ne sme vzeti, ker bi bil potem izgubljen. 11. Sd5: 12. ed5: Df5 13. Tel+ Se5 14. f4 h6 15. g4 Dd7 16. Lh4 g5 17. fe7: gh4: 18. ed8: Kd8 19. Dd4!! in beli dobi, ker grozi Dh3: in Df6+. Vse črne poteze so bile izsiljene. 11. — Ke8-d8 Črni se odloči za težko obrambno potezo. Malo kdaj vidimo v partijah velikih mojstrov, da je nasprotnik že po 10. potezah izgubljen. Zrtve skakača je bila presenetljiva in odločilna. V nastavku partije bo beli izvajal tale manever: glavni napad bo usmeril na slabo točko f6. Ker je ta točka trikrat branjena, beli jo pa napada samo dvakrat, mora najprej prepoditi črno d7mo iz območja te kritične točke. 12. Lh5-g4 De6-e5 Na e7 ali e8 bi dama zaprla lastnih figuram pot do razvoja. 13. f2-f4! De5-e4 Na Dd2: sledi Tb1 in dama mora iz diagonale po kateri čuva polje g6. 14. Lg4-d7: - Lc8-d7: 15. Sd5-f6: e7-f6 Vse zadnje poteze so izsiljene. 16. Lg5-f6: + Kd8-c7 17. Lf6-h8: Partija je s tem že odločena. Črni je na koncu po vseh številnih žrtvah ostal s kmetom in kvaliteto več. Tudi v nadaljevanju partije igra vele...

17. — Ld7-c6 18. Dd1-d2 Lf8-h6 19. Tal-e1 De4-g5 20. Tel-e7+ Kc7-d8 21. Tf1-e1 22. Lh8-d4 a6-a5 Lovca hoče na polje b6. 23. — Ta8-a6 Dd2-f2 Lh6-f8 To je že obup. Črni nima nobene obrambe več. 24. Ld4-b6+ Kd8-c8 25. Te7-e8+ Lc6-e8: 26. Tel-c8: + Kc8-d7 27. Te8-f8: Črni se vda. Po lepoti in globini ideje, s katero je vele mojster Keres zmagal, spada ta partija med najlepše, ki smo jih v zadnjih letih videli.

Ing. BORIS SIKOSEK

Novi uspehi jugoslovanskega šaha

Jugoslavija - Švedska, 13 in pol: 6 in pol Kot smo že poročali, je jugoslovanska šahovska reprezentanca na Švedskem, kjer je med 9. in 11. junijem odigrala dvoboj z reprezentanco Švedske na desetih deskah. Čeprav spada Švedska med najmočnejše šahovske države in čeprav ima v svojem moštvu vrsto velikih mednarodnih mojstrov s Stahlbergom na čelu, je jugoslovanska reprezentanca dosegla v dvoboju zmago in znova potrdila veliko kvaliteto jugoslovanskega šaha. Rezultati na posameznih deskah so bili naslednji. Gligorič-Stahlberg remis, remis. Pirce-Sueld 1:0, 1:0 Trifunović-Lundin 0:1, remis Rabar-Stolz remis, remis Ing. Vidmar-Danielsson remis, 1:0. Puc-Hjört remis, 1:0 Matanović-Ekenberg 1:0, remis Nedeljković-Sundberg remis, 1:0 Ivkov-Johansson 1:0, 0:1

V naslednjih dneh bo enake dvoboje odigrala jugoslovanska reprezentanca še proti Finski in Danski.

Rešitev študije

Beli: Kc3, Te2, a4 (3) Črni: Ka1, La2, a5, g3, h3 (5) Beli na potezi remizira. 1. Tel+ Lb1 2. Kb3 g2 3. Ka3, h2 4. Tc2 g1d 5. Ta2+ La2: pat ali 4. — Lc2: pat. Ing. Sikošek

Iz filma 'Pot upanja', ki ga bodo prikazovali na mednarodnem filmskem festivalu v Benetkah.

Filmska KRONIKA

V zadnjem času so na Dunaju igrali precej filmov, ki jih je izdelalo filmsko podjetje 'Defax' v sovjetskem sektorju Berlina. Ti so: 'Naš vsakdanji kruh' Zlatena Dudova iz leta 1946. Glasbo je napisal Hans Eisler. 'Figarova svatba', film je točno prirejen ob opernem libretu in glasbeni partituri. Vse vloge razen Figara in Almavive igrajo dramski igralci, namesto katerih pojo člani berlinske opere. Film 'Blumova afera', ki so ga izdelali pred dvema letoma, obravnava rasistični problem, podobno kakor Pabstov 'Process'. Film 'Rotacija', ki ga režira Wolfgang Standte obravnava odnose med nekim očetom in sinom, ki spozna, da je njegova predvojna vzgoja bila zgrešena. Vsi omenjeni filmi globoko in nazorno ter brez olepšavanja prikazujejo življenje Nemcev do leta 1945.

PRED ŠAHOVSKO OLIMPIADO V JUGOSLAVIJI

Prva poveljna šahovska olimpiada se vrši letos v Dubrovniku v mesecu avgustu. Ta važen šahovski dogodek je posebno za Jugoslavijo izrednega pomena, saj je Jugoslavija v šahu po množičnosti in kvaliteti igralcev na enem izmed prvih mest v Evropi, posebno po zadnjih uspehih, z ZDA, Avstrijo in Svijo, katere je premagala s prepričljivimi rezultati. Pred zadnjo svetovno vojno je bilo odigranih 8 šahovskih olimpiad in sicer: London 1927. leta. Sodelovalo je 16 držav. Med njimi tudi Jugoslavija v postavi: Kostić, Astaloš, V. Vuković in Kalabar. Zasedla je 9. mesto. Prva je bila reprezentanca Madžarske pred Dansko in Anglijo. Haag 1928. leta. Sodelovalo je 18 držav. Jugoslavija ni sodelovala. Prva je bila zopet Madžarska pred ZDA, Poljsko, Avstrijo, Dansko, Svico, in Čehoslovaško. Hamburg 1930. leta. Sodelovalo je 18 držav. Jugoslavija tudi tu ni bila udeležena. Prva je bila Poljska pred Madžarsko, Nemčijo, Avstrijo, Čehoslovaško, ZDA, Holandsko in Anglijo. PRAGA 1931. leta. Sodelovalo je 19 držav, med njimi tudi Jugoslavija v postavi: dr. Vidmar, Astaloš, Kostić, Pirce, rezerva König. Jugoslavija je zasedla 4. mesto dve točki

za zmagovalcem. 1. ZDA, 2. Poljska, 3. Čehoslovaška, 4. Jugoslavija, 5. Nemčija, 6. Letonska, 7. Švedska, 8. Avstrija, 9. Anglija, 10. Madžarska. Folkestone 1933. leta. Sodelovalo je 17 držav. E. ZDA, 2. Čehoslovaška, 3. in 4. Poljska in Švedska, 5. Madžarska itd. Jugoslavija se olimpiade ni udeležila. Varšava 1935. leta. Udeležencev je bilo 20. Rezultat 1. ZDA, 2. Švedska, 3. Poljska, 4. Madžarska 5. Čehoslovaška, 6. Jugoslavija v postavi dr. Vidmar, Pirce, Kostić, dr. Trifunović, 7. Avstrija 8. Argentina. 9. Letonija, 10. Francija itd. Stokholm 1937. leta. Udeležencev 19. 1. ZDA, 2. Madžarska, 3. in 4. Poljska in Argentina, 5. Čehoslovaška, 6. Holandija, 7. Litva 8. Estonka, 9. Jugoslavija v postavi: Pirce, dr. Trifunović, Kostić, S. Vuković. Buenos Aires 1939. leta. Sodelovalo je 27. držav. Zaradi velikega števila moštev so bila vsa razdeljena na 4 grupe. Prva 4 moštva iz vseh grup so odigrali finale. Potek turnirja se je že odigral pod vplivom vojne psihoze in rezultati niso bili realni 1. Nemčija, 2. Poljska, 3. Estonka, 4. Švedska, 5. Argentina, 6. in 7. Holandska in Letonska.

NOVA SLOVENSKA dokumentarna filma

FILM O OTONU ZUPANČIČU

Kmalu po smrti Otona Zupančiča so se v filmskem podjetju 'Triglav' zedinili, da posnamejo dokumentarni film o velikem umetniku slovenske besede. Scenarij in režija sta bila poverjena Kosmaču Francetu, književniku, ki je izdelal že film o Prešernu. Film, ki je esetični prikaz Zupančičevega dela in življenja, so pričeli snemati že lansko jesen, zdaj se pa delo za film že približuje koncu. Scenarij se pričinja z dobo Moderne, sledi Zupančičeva študijska pot, spoznavamo znamenite ljudi njegovega kroga, nakar doživljamo pesnika ob njegovem delu in raznih dolžnostih. Ob prikazu narodno-osvobodilne borbe zaslišimo pesnikov glas iz leta 1941., ko je po ljubljanskem radiu recitiral svoj bojni poziv: 'Veš, poet, svoj dolg?' Nato gledamo Zupančiča, kako pozdravlja partizane v osvobojeni Ljubljani, nakar zopet pri njegovem literarnem in javnem delu. Film je poln prelepih slik slovenskih krajev, ki so se pesniku posebno priljubili. Po proslavah, s katerimi se je velikemu pesniku oddolžila nova domovina, ga pospremimo končno na njegov zadnji poti. Da pa nam pesnik ostane v spominu tak, kakršnega smo poznali v življenju, se nam ob koncu filma ponovno pokaže njegov živi smehljajoči se obraz.

pač na razpolago. Povrh tega bi se ob sestavljanju življenjepisa brz izkazalo, da zevajo v materialu velike praznine, ki jih ni moč napolniti, če hočeš ostati zvest dokumentarnemu filmskemu principu. Osnovna misel in osnovni občutek o poetu sta bila v meni prisotna in živa. Morda bi to lahko najkrajše, lakonično izrazil s stavkom Franceta Kidriča, ki pravi, da Prešernov nastop in delo (pomenja prvo in še vedno najveljavnejšo kulturno legitimacijo slovenstva in prvo slovensko besedo, ki napoveduje našo zmago). To osnovno temo, če je možno tako reči, je bilo treba dialektično izvesti in razpresti v materialu, ki se nudi kot filmsko uporabno gradivo, treba pa jo je bilo podpreti in dopolniti še z živo besedo in muzikalnimi sredstvi. Tako se prikaže kot uvod v film komparacija Prešernovega lika z liki velikih pesnikov evropskih kulturnih narodov. Se več: da bo primerjava plastičnejša in zato bolj temeljita in učinkovita, je treba na kratko videti tudi obraze tistih evropskih duhov, ki so kot predhodniki in tradicijas v precejšnji meri pogojevali blesk in tezo Prešernovih velikih evropskih sodobnikov. Treba je dalje v kratkem pokazati, na kakšni domači tradiciji je zrasel Prešernov genij. In ker so ti veliki duhovi v svojih delih še danes živi, mora stati nujno na kraju filma material, ki govori o tem, kako je Prešeren še danes živ v svojih delih, v besedah, vrezanih v partizansko puško, v Prešernovi knjižnici, v romanih in razpravah.

*** Argentina je javila, da bo na mednarodni filmski festival v Benetkah poslala film 'Straš' po istoimenskem romanu Richarda Wrighta. Francija, Anglija in Belgija so doslej predložile samo seznam kratkometražnih filmov. Poljska se pa baje festivala ne bo udeležila. DOKUMENTARNI FILM 'PREŠEREN' France Kosmač pravi o svojem dokumentarnem filmu 'Prešeren' med drugim tudi to-le: 'Od množice materiala je bilo treba izbrati takega, ki govori klasično in izrazito in ki direktno sodi v celotno zgradbo filma. Življenjepis, po šolsko vzeto je moči sestaviti, toda ta način je šablona, nedostojna ustvarjalca, še bolj pa avtorja, katerega resnici se je treba čim bolj približati. Torej je treba študirati in komponirati material, ki je

Nadaljevanje s 13. strani V svojem ustvarjanju Konjović dosledno stremi za uresničanjem svojih idej. V ljudski glasbeni čustvenosti in miselnosti odkriva vrste, ki so eden najvažnejših virov za njegovo oblikovanje. Iz značilnosti srbskega govora gradi melodije lične in celotno orkestralno strukturo. Vsemu pa daje izraz svoje umetniške osebnosti, ki je tako značilno vzrasla prav iz tega iskanja. In ko priznava tudi druge metode ter umetniška naziranja, je še bolj prepričan o pravilnosti svoje poti in o dejstvu, da je le na teh temeljih mogoče izgraditi izvorno nacionalno glasbeno tvorbo, ne da bi bil pri tem izviren umetniški ustvarjalni duh v svojem poletu omejen. Konjović je najbolj tipični zastopnik glasbenega nacionalizma v okviru srbske glasbene moderne, ustvarjalec, ki je v svojih delih dosegel evropski raven in je v njih uveljavil značilnosti svoje skladateljske osebnosti. O pojavnosti njegovih naziranj in njegovega ustvarjalnega dela je seveda mogoče tudi diskutirati. Vendar so njegove ustvaritve umetniško izrazite in v njih kakor v njegovih pogledih je mnogo resnice, med katerimi je gotovo najbolj tehtna ta, da se je treba približati ljudskemu glasbenemu izrazu in občutju in z njima plemeniti umetno glasbeno tvorbo. V realizaciji lastnih del Konjovića ne zanima toliko forma kot izraz. Ta mu je vodilni činitelj, v njem neumorno grebe, dokler ni tako čist, kot si ga je zamislil. Iz ljudskega govora črpa bogastvo akcentov in arhitektonsko širino, pri tem pa združuje dva pomembna činitelja: značilnosti ljudskega izraza in svojo izrazno samobitnost. Išče, razglablja, razteza svojo misel in jo upodablja v hotenju, da bi dal svojim doživljetem resničen odraz. Njegova glasba je polna globokih čustev, ki jim je sentimentalnost tuja, marsikje je elementarno trda in široka, ostro izklesana, razmislijoča. Z življenjem je skladatelj tesno povezan: vsepovsod je v o-

PETAR KONJOVIĆ

spredju ljudstvo, ono mu je začetek in konec vsega dogajanja, ono mu daje ritem, melodiko, vse, kar govori s svojo glasbo, ki je prav zato zelo resnična in naravnost zahteva, da se spoji s stvarnostjo in najde tudi na sceni realističen, svojemu značaju ustrezajoč izraz. Ta usmeritev je nujna posledica Konjovićeve povezanosti z ljudsko glasbeno tvorbo, ta pa je posledica njegovih umetniških in življenjskih naziranj, njegove osebnosti. Na teh osnovah in s takimi ustvarjalnimi dosežki pa je Konjović dal Srbom to, kar so potrebovali za ustvaritev lastne opere in kar je bilo nujno za njen nadaljnji samostojni razvoj. Kar je Konjović uresničeval v svojih skladbah, to je razlagal, utemeljeval in zagovarjal tudi v člankih in esejih. Naj govori in piše o Mokranjcu, Stankoviću, Smetani, Janičku, Musorgskem ali celo Mozartu, o značilnostih srbskega glasbenega razvoja ali folkloru, iz vsega odseva ena sama osnovna misel: ljudski melos mora in mora biti in postati izvor umetni glasbeni tvorbi vsakega naroda, če hoče ta v njej dosegati samobitnost, ustvariti nekaj izvirnega, resnično svojega, nekaj, kar bo glede izvirnega izraza vplivalo tudi izven nje same, v širšem, občeločloveškem merilu. To so že dokazali in dokazujejo veliki mojstri svetovne glasbene umetnosti pred Konjovičem in za njim: Konjovićevo zaslugu pa je v tem, da je Srbom dal v velikih formah in s pomočjo moderne kompozicijske tehnike to, kar so ostvarjali ali vsaj poskušali ostvarjati njegovi predhodniki v manjših in majhnih formah, in dalje še v tem, da se je v svojem ustvarjanju dvignil na visoko kvaliteto raven in je svojim delom vtisnil izvorni izraz svoje umetniške osebnosti. Konjovićeve idejni pogledi in ustvarjalni dosežki bodo nedvomno odmevali v nadaljnjem razvijanju srbske glasbene ustvarjalne misli. Dali pa bodo Konjoviću tudi značilno mesto v zgodovini srbske glasbene umetnosti.

JUGOSLAVIJA - ŠVICA 4:0

DOBRA PRIPRAVA pred svetovnim prvenstvom

Na stadionu Wandenberg v bližini Berna se je v nedeljo srečala jugoslovanska reprezentanca s švicarsko pred 16.000 gledalci. Ta tekma naj bi bila za Jugoslovane zadnja prirediteljska tekma pred nastopom v Braziliji. Jugoslovansko moštvo je z odlično igro 4:0 premagalo švicarsko reprezentanco, ki bo prav tako sodelovala na svetovnem prvenstvu v isti skupini kakor Jugoslavija. Da bi se igralci navadili vročine, ki bo v Braziliji še večja, je vodstvo obeh reprezentanc sklenilo začeti z igro dve uri prej.

Jugoslavijo so zastopali: Mikušič, Horvat, Čolič, Čajkovski I., Jovanović, Djajić, Ognjanov, Mitić, Tomašević, Bobek, Čajkovski II.

Švico pa: Huber, Gyger, Steffen, Neury, Eggimann, Bichel, Autenen, Siegenthaler, Friedlaender, Boquest, Bader. — Sodil je Berth (Belgija).

Jugoslovani so že takoj v prvem delu prvega polčasa prevzeli vodstvo in zabilili prvi gol v 14'. Dosegel ga je po lepi kombinaciji Čajkovski II, takoj za njim pa je srednji napadalec Tomašević zvišal rezultat na 2:0, nakar se je napad Jugoslovancev še povečal, tako da so prvi polčas zaključili s 3:0. V drugem polčasu so švicarji izmenjali oba branilca, s novimi igralci, igra pa je potekala ves čas izenačeno. Švicarsko moštvo je v tem delu igralo isti sistem kakor dunajski Rapid (1 brana, vedno v ozadju), vendar pa so jugoslovanski gostje zaradi neodlošenih napadov domačinov, ki so s šesti izgubili marsikatero lepo priložnost, zopet vodili. V 35 minuti je bil poškodovan Bobek, ki ga je nadomestil Mihačević, Atanacković pred je zamenjal Ognjanov in tik pred koncem tekme dosegel četrti gol z lepo plastranim strelom.

S svojimi zadnjimi močnimi zmaganji imajo Jugoslovani vsekakor zelo dobre izgledne in lahko upamo na njih dobro kvantifikacijo na svetovnem prvenstvu.

O EVROPSKEM prvenstvu v atletiki

Prvi predlog za evropsko prvenstvo v atletiki je bil stavljen že leta 1926 in sicer ga je poslal Mednarodni amaterski zvezi Madžar M. Stankovits. Ta predlog pa je IAAF odbila, nakar je Stankovits leta 1932 ponovno predlagal prvenstvo, ki ga je IAAF na kongresu v Los Angelesu sprejela in odobrila. Leta 1933 so bila v Berlinu sprejeta pravila, Italiji pa je bila poverjena izvedba prvih evropskih tekem, ki so bile prirejene v dneh 7. do 9. septembra v Torinu. Zaradi izrednega uspeha je kongres IAAF odločil, da bo postalo prvenstvo stalno. Izvedba naslednjega prvenstva je imela Francija, tekme pa so bile na olimpijskem stadionu Colombes v Parizu od 3. do 5. septembra 1938. To je bilo tudi zadnje prvenstvo pred drugo svetovno vojno. Tretje prvenstvo je bilo leta 1946. v Oslu na Norveškem. Letošnje prvenstvo pa bo od 23. do 27. avgusta v Bruslju. Organizacijo je IAAF poveril leta 1948 ob priložnosti olimpijskih iger Belgiji na ski atletski zvezi. Tekme bodo na stadionu Heysel, v katerem je prostora za 8.000 gledalcev. Tekalnice je dolgo 440 m in se bodo tekme začele z maratonskim tekom. Prvenstvo samo pa bo odprto po vzorcu olimpijskih iger. Več tisoč golobov, ki jih bodo izpuščili, bodo oznanili začetek prvenstva. Za vstop v polfinalna tekmovanja so postavljeni precej visoki minimalni rezultati, določeno pa je, da pride v polfinalna tekmovanja 9 najboljših tekmovalcev. Šest najboljših tekmovalcev in tekmovalk v vsaki disciplini pa bo prejelo kolajne.

Pravico nastopa ne bo imela Nemčija, izostala pa bo tudi CSR, ki je prepovedala vsem svojim športnikom nastopanja v zahodni Evropi.

Uspehi jugoslovanskih športnikov v inozemstvu

V Saarbrueckenu se je v soboto začel mednarodni nogometni turnir za saarski pokal. Na turnirju je igral tudi splitski «Hajduk». Prvo tekmo sta odigrala «Rennes» in «Metz». Zmagal je «Rennes» s 3:2 ter se tako plasiral v finale. V drugi tekmi sta se srečala favorita turnirja «Hajduk» in «Saarbruecken», ki je zmagal z 1:0 (0:0). V tekmi za tretje in četrto mesto pa je «Hajduk» premagal «Metz» s 3:2 (1:0).

V finalnih tekmah je moštvo «Saarbruecken» premagalo reprezentanco mesta Bonna z rezultatom 4:0 in si osvojilo saarski pokal. Na drugem mestu je reprezentanca Bonna, na tretjem «Hajduk» in na četrtem moštvo «Metz» iz Metz.

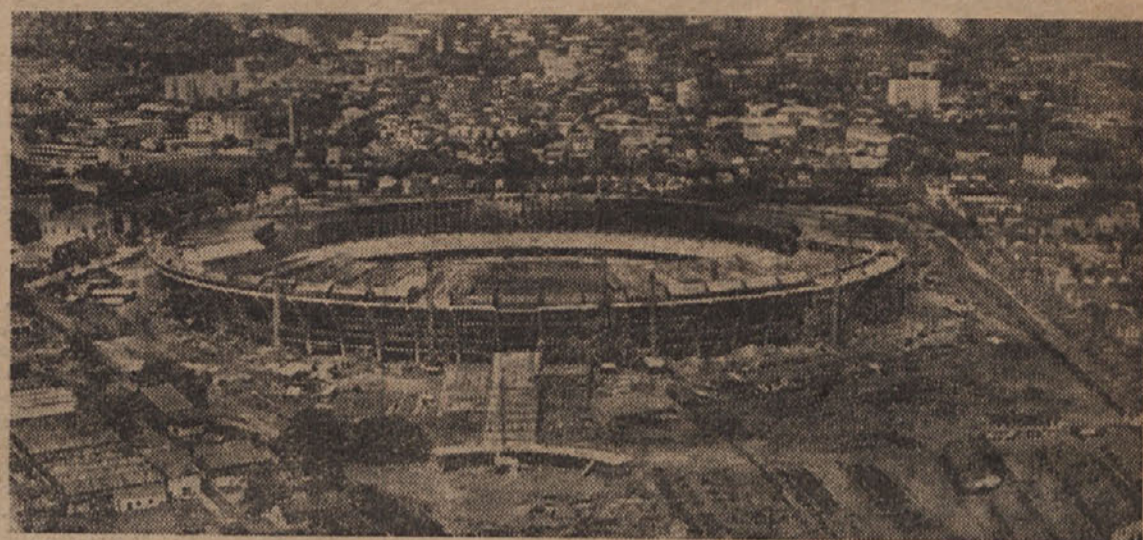
V Haderslevu na Danskem pa je v nedeljo gostoval beograjski «Metalac», ki je premagal mešano moštvo «Aarhusa» in «Hadersleva» s 6:2 (2:1). To je že tretja zmagala «Metalca» na Danskem. Prvi dne zmagi je dobil v igri z reprezentanco Kočanja. V prvi tekmi dosegel rezultat 7:1 (3:1), v drugi pa 1:0.

Naslednjo tekmo bo «Metalac» odigral na Švedskem, kjer že gostuje novosadska «Sloga», ki je tamkaj dosegla tudi lep uspeh. Prvo tekmo je igral v Linköpingu proti moštvo Kenta, ki ga je učinkovito premagala s 6:1 (4:1).

Slalom na Velikem Kleku

Velike smučarske tekme, ki je bila v nedeljo na Velikem Kleku, se je udeležilo 75 tekmovalcev iz Avstrije, Italije, Švice in Jugoslavije. Jugoslavijo so zastopali Mulej, brata Lukanca, Cvenkelj, Bizjak in Stefe, ter tekmovalke Zupančičeva, Adamičeva in Lukančeva. Nekaj rezultatov. 1. Schoepf (A) Nogler (I) 2:21,8; 3-4. Huber (A) in Gartner (I) 2:23,0; Jugoslovani so zasedli: Lukanca Matevž deveto, 2:29,4. Lukanca Slavko trinajsto 2:31, Mulej ena in dvajseto mesto, Bizjak je bil 34., Stefe 38.

Veleslaloma se je udeležilo 17 tekmovalk, od katerih je bila na progi dolgi 2000 m s 600 m višinske razlike prva Avstrijka Zibertova v času 2:09,4, druga Majerjeva (A), deseto mesto je dosegla Jugoslovanka Lukančeva v 2:45, za njo pa Adamičeva v 2:53, Plasman moštev 1. Avstrija, 2. Italija, 3. Jugoslavija, 4. Švica.

Pogled s ptičje perspektive na največji stadion na svetu, ki so ga začeli graditi avgusta 1948 leta v Rio de Janeiro za letošnje nogometno prvenstvo. V njem bo prostora za 155 tisoč gledalcev, od katerih jih bo lahko 100.000 našlo zavetje pred soncem pod podstreškom, čigar zadnji del je dvignjen 30 m nad zemljo. Igrišča napeljan 3 m globok in 3 m širok kanal. Napeljanih bo 422 oddajnikov z jakostjo 4 wattov, pod tribunami pa bodo urejeni uradni prostori ter tudičasno bivališče za najmanj 2 ekipe s tehničnim vodstvom.

DIRKA OKROG OPČIN

Kolesarji se pripravljajo na tekmo po Sloveniji in Hrvaški

Končna kolesarska dirka Giro d'Italia

Na nedeljski kolesarski tekmi okrog Opčin je tekmovalo 27 kolesarjev, med katerimi je to pot manjkal nevarni Fontanot. Tekma se je začela ob 8.50 in se je prvi pognal s cilja Della Santa, član koprškega Proleterja. Vodstvo so kmalu prevzeli Rinaldi, Cola, Germani in Javornik, ki potem ves čas tekarske vodstva ni zapustil. Njegova najresnejša sotekmeca sta bila mladi Della Santa in Colja, ki pa je imel na tej tekmi precejšnjo smolo. 20 km pred ciljem je bil namreč prisiljen ustaviti se zaradi okvare na kolesu, ki ga je hotel zamenjati. Ko pa so ga opozorili, da krši pravilnik, je spet zasedel svoje kolo in se pognal proti cilju.

Medtem pa sta Javornik in Della Santa njegovo nezgodo izkoristila in v napeti medsebojni borbi z veliko brizgo vozila proti Opčinam, kjer je bil cilj. Prvi je privozil Javornik, za njim pa Della Santa. Colja jima je bil kljub svoji nesreči kaj hitro za petami in zasedel bi bil tretje mesto, da ne bi bil kaznovan zaradi svojega prekrška z nazadovanjem za celih pet mest.

Omeniti moramo, da so se v nedeljo posebno izkazali nekateri mlajši kolesarji, med katerimi je tudi Della Santa. Na tej tekmi se pokazali, da znajo biti kos tudi takim dirkačem kot so Colja, Rinaldi, Selausero itd.

Tehnična komisija je izbrala najboljših kolesarje, ki se bodo s treningom pripravljali na veliko krožno dirko po Hrvaški in Sloveniji celih 10 dni v Portorožu. Po izidihi nedeljske tekme smemo upati, da se bodo naši kolesarji na veliki tekmi, kakor lani, tudi letos dobro izkazali.

Rezultati: 1. Javornik (Velo Club), preteklet je 177 km v 5 urah 20'12" (povprečna hitrost 33.172 km na uro), 2. Della Santa (Proleter), 3. Selausero (V.C.), 4. Rinaldi Walter (Velo Club).

Z zadnjo etapo Napoli — Rim se je zaključila 33 kolesarska dirka Giro d'Italia s sijajno zmago Švicarja Kobleta.

Koblet je prvi inozemec, kateremu se je posrečilo odnesti prvo mesto v tradicionalnih kolesarskih tekmah po Italiji. Pokazal je v svoji dirki izredno tehniko, sigurnost in samozavest. Vsekakor je njegova zmaga kaj težko razočaranje za italijanske kolesarje, ki niso zmogli doseči zmage v tej tekmi in so dopustili, da se je povzpel na prvo mesto še do večeraj nepoznan inozemec.

Končna lestvica: 1. Koblet v 117:28,03; 2. Bartali 117:5,12; 3. Martini 117:8,41; 4. Kubler 117:8,45; 5. Maggini 117:10,49; 6. Magni Fior. 117:12,14; 7. Pedroni 117:13,07; 8. Pezzi 117:14,34; 9. Bresci 117:18,06; 10. Giudici 117:20,05, itd.

Na lahkoatletskem dvoboju med Avstrijo in Jugoslavijo so bili že na prvi dan doseženi lepi rezultati. Postavljeni so bili 4 novi državni rekordi. Tako je Ceraj tekkel na 1500 m s časom 3:53,1 (prejšnji rekord 3:55,0). Mihalič je postavil nov rekord na 10.000 m s časom 30:50,4, Radosavljevičeva pa je vrgla disk 40,67 m (prejšnji rekord 38,57). Avstrijska tekmovalka Kladenska je postavila nov avstrijski rekord v teku na 800 m s 2:19,2. Ob prvem dnevu tekmovalni vodi Jugoslavija pri moških s 66:39 točkam, pri ženskah pa vodi Avstrija z 28:23.

RAZNE VESTI

Sved Lundberg je na mitingu v Stockholmu postavil nov švedski in evropski rekord v skoku ob palici — 4,38 m. Na istem mitingu je Dallelod vrzel kopje 67,35 m.

Italija je v waterpoolu premagala Avstrijo z 8:2.

Kljub temu da je Francija odgovorila svoje sodelovanje na svetovnem prvenstvu, se razpored tekem ne bo spremenil. Prvak skupine, v kateri bi morala igrati Francija, bo postal zmagovalce edine tekme med Urugvajem in Bolivijo.

Organizatorji svetovnega nogometnega prvenstva so ustregli upravičeni pritožbi Jugoslavije in določili tekmo med Mehiko in Jugoslavijo na dan 28. junija namesto 29. junija.

Pretekli četrtlet so prispeli v Jugoslavijo košarkarji «Borlettija» iz Milana. Dosegli so dve zmagi in sicer v Zagrebu proti «Mladosti» z rezultatom 50:39 (22:23) in v Beogradu proti domačemu «Železničarju» s 50:46 (22:30).

Kolesarska federacija Avstrije je poslala Jugoslaviji prijavo na IV okrogno dirko po Hrvaški in Sloveniji, ki se bo začela 24. junija. Avstrijska ekipa je sestavljena iz najboljših kolesarjev Avstrije.

Nogometna reprezentanca Finske je premagala Nizozemsko z rezultatom 4:1 (3:0).

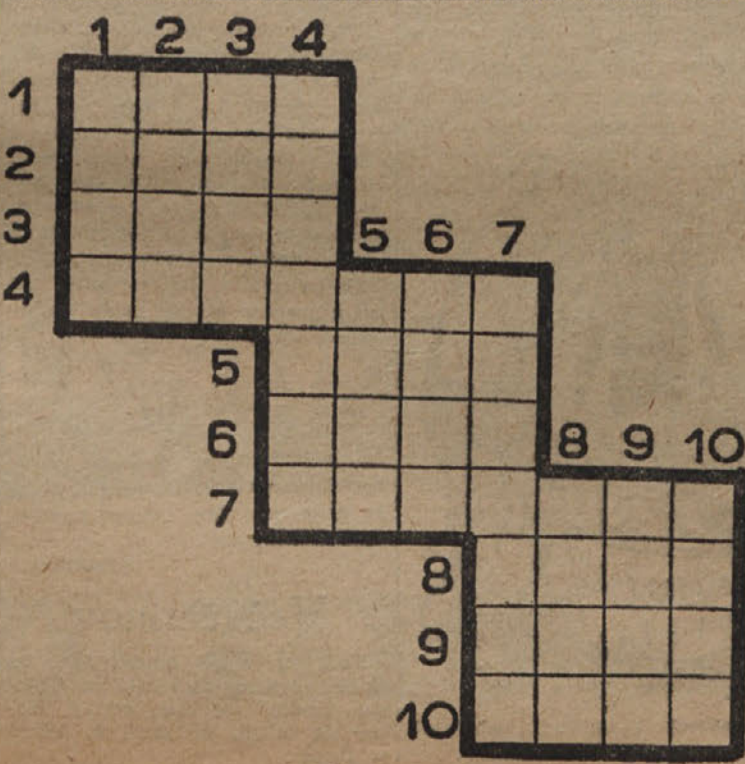
V Parizu se je končalo bokarsko srečanje Italije in Francije z 8:8.

12-letna Nizozemska Anny Wielema, sestra Gertje Wielema, je preplavala v Hilversumu 100 m prosto v 1:15,0.

Na prvenstvu Slovenije v rokometu za ženske so zaslužno osvojile prvo mesto tekmovalke Enotnosti.

V dneh od 14. do 16. julija bo v Baslu prvo svetovno prvenstvo v vajah na orodju po zadnji svetovni vojni. Prvenstva se bo poleg Finske, Francije, Italije, Avstrije, Luksemburga, Nizozemske, Švedske, Danske udeležila tudi Jugoslavija.

UGANKE ZA BISTRE GLAVE

Vodoravno in navpično: 1. lepotiče, 2. malik, 3. kurivo, 4. kraj na Gorenjskem, 5. moško ime, 6. pas, 7. kraj na Siciliji, 8. žuželka, 9. žensko ime, 10. moško ime.

POSETNIKA

Zigon p. Roh Živa
Peca

Kako se imenuje in kdo je napisal knjigo, ki jo bere ta tovarišica?

Magični lik

1.	2.	3.	4.	5.			
A	A	A	A	B			
1.	B	C	C	E	E	E	E
2.	E	E	G	G	I	I	I
3.	I	K	L	L	N	N	N
4.	N	N	N	O	O	O	O
5.	O	O	R	R	S	S	S
	S	T	T	V	V		

Besede pomenijo vodoravno in navpično: 1. hrib v Ljubljani, 2. zabela, 3. glasen zvonec, 4. delati težave, 5. mesto v Italiji.

Rešitve

KVADRATNA DVOJICA

1. usta, 2. Srem, 3. tele, 4. ametist, 5. Ibar, 6. sapa, 7. trak.

ZEMLJEPISNA BESEDNICA

Vreme nikogar ne čaka.

POSETNIKA

Zdravnik.

SATOVJE

1. meteor; 2. letalo; 3. omizje; 4. jokate; 5. Kalčan; 6. zastoj; 7. Trinko.

Odgovorni urednik.

KAVS FRANC

Tiska z dovoljenjem AIS-a
Tržaški tiskarski zavod
v Trstu, ulica Montecchi 5

Rokopisi se ne vračajo

JUCI

Zadnjič, draga moja Juca, pisala si menda meni, toda, kakor sem dognala, skrat tiskarski prisvojenjani je zmaličil »Pepa piše...« Urednik se izgovarja, da vročina mu škoduje in da nima še tiskarja,

ki bi ločil dve pojavi. »Strela«, pravim, »jaz sem Pepa in čeravno nisem mlajša, sem pa vendarle boljše lepa

nego moja znanika Jucan. Vendar mož je trmoglavil, da sva si preveč podobne. No, napako bo popravil

in potrdil se v bodoče, da bo volk sit — koza cela. Jaz pa, tokrat, Juca moja, o Križanih bi želela

še enkrat spregovoriti. Oni teden kakor pravi gledališki strokovnjaki so nastopili v »Prevari«

sami kriški domačini. Pred številnimi gledalci so posrečeno podali svoje vloge vsi igralci.

Takšne dramske prireditve gledati se res izplača, še posebno, če pomislim na starejša dva glumača:

kdo bi vruga vendar sodil, da na deske se spoznata, ko že vsak po sedem križev poleg svetega imata.

In potem še ves ta narod v Križu, kjer baje gorijo vsi za zmago Kominforma. Kakor časi nas učijo,

nas Slovencev ne prepriča vpitje raznih tuligojev, akoprav groze s terorjem. Tudi v Križu ni pogojev

za ribarjenje v mlakuži, ker od nekdanj že Križani kot zavedni domoljubi in kot puntarji so znani.

To pa, kar se je v nedeljo na stadionu ljudstva zbralo, naj se loti le kdo drugi, ki mu spretnejše pisalo

zna nazorneje zajeti vse dogodke: v prvem redu petje, pestre noše, igre, ki so bile na sporedu

te kulturne prireditve. V Trstu se je s tem začela nova doba med Slovenci. Ta bo bržkonč uspela

zdravit štivilne mlačne in brezbrizne Tržačane, razen onih, ki igrajo kominformovske tlačenel

Vidiš, takšna je ta pesem, Juca moja. Če se vzame, smo na dobrem. Bodi zdrava in se kmalu spomni name.

Pomota ali kaj?

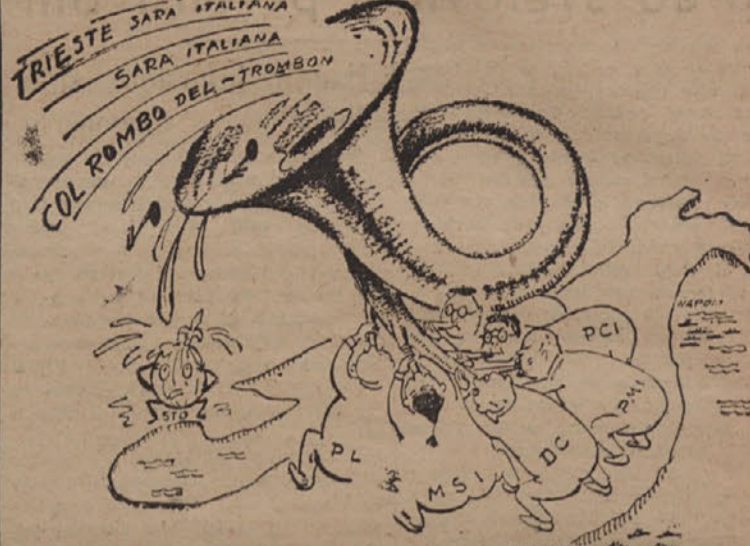
Te dni se končuje šolsko leto. Srednji učni zavodi v Italiji so ob tej priliki prejeli od poligrafičnega Zavoda v Rimu obširno okrožnico, ki je vsebovala tvarino in vprašanja, ki se imajo obdelovati na končnih izpitih raznih srednjih šol. V tem razposlanem načrtu so bili zabeleženi tudi ti-le predmeti: »Doktrina Mussolinijevega fašizma«, »Italo Balbo in njegova antologija«, »Carta del Lavoro« itd.

Bilo je pa le nekaj šolnikov, ki so se čudili temu programu in ki so svoje začudenje sporočili v Rim. Sledil je takoj splošen preklic omenjenega načrta z obrazloženjem, da gre za pomoto, ker se je pomotoma natiskal v Poligrafičnem zavodu nek program iz leta — 1937.

Saj smo hvaležni vladnim krogom, da v teh dolgočasnih, lenih, vročih dneh skrbijo za humor in razvedrilo. Toda vprašamo: Ali je res šlo samo za — pomoto.

ZAMAN TROBENTAL BO...

Pri zadnji diskusiji v rimskem parlamentu o Tržaškem vprašanju so še enkrat zatrobili vsi od kominformistov, socialistov pa do demokristjanov, monarhistov in fašistov v en sam nacionalistični rog.

Trobentarji rimljanski že dolgo trobijo v en rog, da Trst bi bil Italijanski in da bi jih uslišal bog.

A vse zaman je njih početje čez zgago svojo naj nar'dijo križ, če se tako se bodo tresle gore rodila se bo samo... miš.

KOMFOLKLORA

Vidali je sviral Košuta je pel Morana je plesala Siko je klel:

Kje so ljudje, kje so kostumi? Se kar jih je bilo so zginli po šumi...

Tako je pač z njimi, njih dnevom kulture vino, klečete, samba in vugi to njih so bravure.

Tujec je zmagal

Benečan: Propadamo. »Giro« je končal z zmago švicarja Kobleta.
Rimljan: To je samo znamenje časa: V politiki narekujejo tujci, industrija je v rokah tujcev, v modi od nekdanj vodijo tujci, v glasbi, filmu prevladujejo tuji elementi, zakaj potem ne bi imeli tujci prvenstvo tudi v športu?

Benečan: Skratka: Po tvojem bi moral jaz zdaj zaklicati: Zivela modra De Gasperijsva vlada!

Rimljan: Seveda. Odkar sonce stoji, ni bil v Italiji tujski promet tako razvit kakor danes!

Med vrstami

Obletnica: Lanj 12. junija so bile občinske volitve v Trstu. List »Luned« se je te obletnice primerno spomnil ter ji posvetil približno 150 kvadratnih centimetrov naslova ter nič manj kot 220 vrstic besedila. Vsebinska je seveda sama »Hošana« in »Aleluja!»

Med vrstami: Samo dva dni prej, 10. junija, je bila obletnica drugega dogodka, ki je imel in ima vse drugačne zgodovinske posledice kakor pa borne občinske volitve iz leta 1949. Zakaj je »Luned« pozabil na to obletnico? Ali bi mu škodilo, če bi enkrat za spremembo poleg »hošana« in »aleluja« zapel tudi mal »mi-serere«??

Teror

Kirurg: Operacija žal ni uspela. Prav nerodna mi je ta stvar, čeravno ni moja krivda, temveč je kriva smrti le bolnikova šibka konstitucija.
Asistent: Nič si ne belimo glave! Bolnik je istrski ezul. Rekl bomo pač, da je umrl od — terorja.

Sodna idila

V Viterbu se vrši proces proti nekaterim Giulianovim banditom, ki so obtoženi pokolja v kraju Portella della Ginestra, kjer je bilo 11 smrtnih žrtv. Med prvimi sodnimi ukrepi je bil ta, da so na razpravi prečitali dolgo Giulianovo pismo, kjer leta brani svoje pristaše, češ da so nedolžni.

Zares idilično! Ne manjka drugega kakor da pokličejo bandita Giuliana, naj kar sam pride osebno na razpravo, da prevzame obrambo svojih pajdašev!

Mihec in Jakec

Mihec: Zakaj neki je šel Vidali v Rim?

Jakec: Manira tako zahteva. Obisk je treba vrniti s protiobiskom!

Mihec: Tega pa ne razumem.

Jakec: Ali ne veš, da je prišla v Trst Madonna Pellegrina, ki jo je poslal papež? Kominformovec so se morali vendar revanžirati!

SIZIFOV P. SEL

Kominformistični svetnik in efedele milite Gombacci je v Laboratoru objavil članček, kjer se povečuje in pere spricho dokumentov, ki jasno dokazujejo njegovo črno preteklost.

Gombacci: V umazani vodi prati črno srajco je pa res zaman...

Najnovejši sovjetski izum

TASS poroča: Sovjetskim znanstvenikom je uspelo izumiti novo epohalno zdravilo, ki daleč prekaša tako penicilin kakor tudi streptomycin. Na smrtni postelji ležečemu, docela negibnemu umirajočemu vbrizgaš v kri kubik novega, vse nadkriljujočega sovjetskega zdravila. Rezultat je tak, da po vbrizgu lahko še štiri ure govoriš z umirajočim.

Ne verjamete? Le verjemite! Vi lahko govorite z njim, samo on ne more z vami.

(Pavliha)

Ni res,

da na Madžarskem preganjajo jugoslovansko manjšino. — res je le, da preganjajo tam večino jugoslovanske manjšine!

(Pavliha)

Več čerinov

Kakor poročajo tržaški listi, bo tvrdka Torraquilli začela na Opčinah kmalu izdelovati čerine. Kakor da bi jih ne imeli že odveč v Trstu...

Basen Gombaccia

Pozimi je padel vrabec z drevesa na cesto. Zeblo ga je in ves se je tresel. Mimo pride krava in spusti nanj velik kravjek. Vrabec se je v toplem kravjeku dobro počutil, začel je brskati po njem. Končno je pomolil kljun z njega in začel čivkati. S čivkanjem je privabil lisico, ki ga je potegnila iz kravjeka in požrla...
MORALA za Gombaccija: Nikar ne čivkaj, če si v dr...

Košutova slaba vest in njegov biciklizem

Ko je svetokriška igralska skupina igrala v vasi igro »Prevara«, je Košuta prepričeval ljudi, naj je ne grejo gledat in da naj gre do raje v kino, kjer so predvajali film »Meksikanske noči«.

V Sv. Križu pravijo, da se je spricho slabe vesti, ki jo ima, Košuta bal, da ne bi ljudje igro »Prevara« spravili v zvezo s politiko Kominforma, po drugi strani pa, da je navajal ljudi iz filmu »Meksikanske noči« zato, da bi naredil uslugo svojemu žefu Vidaliju, ki je bil tudi junak meksikanskih noči.

Ni šla v denar

Ko so preteklo nedeljo prišle skupine Goričanov, Benečanov in Korošcev, ki so nastopile na stadionu »Prvi maj« na ogled tiskarne v ul. Montecchi, je znani Vidalijev oproda Spadaro organiziral skupnico običajnih pretepačev in kričarjev, ki so pred vhomom v poslopje vsiljevali gostom v roke njihovo »Delo« in jih seveda po kominformovskem receptu istočasno zmerjali.

Vidi se, da jim je zadnja številka »Delo« šla prekleto slabo v denar, ker jim jo je toliko ostalo; še slabše pa jim je šla v dobiček njihova akcija...

Po sili doktor

Cerprav je bil že enkrat razkrinkan, se pusti Bidovec v kominformističnem tisku še vedno nazivati z doktorjem, kar ni in nikoli ni bil. Toda možu očitno tisti dr. strahovito prija. Pa naj ga ima, saj zanj tisti dr. pomeni lahko tudi kaj drugega...

Ne čudijo se več

Italijanski brezposelni delavci se nlo več ne čudijo, kako je mogel Gandhi zdržati 8 dni brez hrane...